

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: De nieuwe kernspreuk der Vereeniging „Oost en West”. — Boeton (Baoe-Baoe), door V. I. d. Wall (met 4 foto's). — Artikel 177 der Ind. Maatschappij, door Mr. Drs. P. A. F. Blom. — Bericht over de Vrouwenbeweging en het onderwijs voor de Inlandsche meisjes, door S. Marjam. — De Boroedoer. — Gebruikte Indische kleding voor Oud-Indië, door J. van der Wal. — Berichten der Afdeelingen: Apeldoorn. — Mededeelingen: I. Van de Redactie, II. Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 27 Februari tot 6 Maart.

De nieuwe kernspreuk der Vereeniging „Oost en West”.

Door het Hoofdbestuur is uitvoering gegeven aan het meermalen gerezen denkbeeld, om de oude kernspreuk: „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”, door een meer passende geacht devies te vervangen. Het individueel overleg met de leden van het Hoofdbestuur is thans besloten dat de Vereeniging, in de vervanging van de oude, voortaan de volgende kernspreuk zal voeren:
**OOST EN WEST EN NEDERLAND
KRACHTIG DOOR HET RIJKSVERBAND.
HET HOOFDBESTUUR.**

Boeton (Baoe-Baoe), door V. I. VAN DE WALL.

Dit eiland, waarover in den laatsten tijd veel is gesproken wordt in verband met asphalt-ontginningen, welke aldaar sedert eenigen tijd plaats hebben, vormt met de eilanden Moena, Kabaëna, Bekang Besie en andere een afdeling van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden. Ook wordt de hoofdplaats van deze eilandengroep, Boeton, alleen de zetel van den Assistent-Resident maar ook van het Zelfbestuur, in de wandeling Boeton genoemd, ofschoon zij officieel bekend staat als Baoe-Baoe, dat een verbastering is van Baoe-baroe en een nieuwe nederzetting aanduidt. Het is dit plaatsje, waaraan wij een korte beschrijving willen wijden, omdat het door zijn betrekking afzondering nog maar veel te weinig bekend is in breedten kring belangstelling verdient. Het alleen door zijn schitterende ligging aan de zijde van de naamige baai, maar ook door zijn aardigen uitzicht en zijn interessante bevolking. Wanneer men de baai binnenstroomt en met volle geniet van het heerlijk natuurschoon dat zich als een panorama aan de oogen ontrolt, wordt de aandacht getrokken door de schilderachtige ligging van Baoe-Baoe, temidden van hoog opgaande heuvels en goed onderhouden gazons. Op een van deze heuvels, die de baai begrenzen, staat in grote witte letters te lezen: „Boeton” als een welkom aan de reizigers, reeds van verre zichtbaar. Men naderbij, dan ontwaart men ook een gedenksteele en schijnt een en ander beeld te zijn als een herinnering aan den aanleg van een weg aan den voet van den heuvel. Des middags als de zon ondergaat is deze plek, waar de wandelaars tot rusten nooden, de verplaats van de Europeesche bevolking, die hier op een dag van het fraaie uitzicht komt genieten. Het is een altijd nieuw en verbazingwekkend uitzicht, zelfs voor menschen die hier al jaren wonen en in den regel hunkerend hun overblijfsels afwachten. Er wonen een vrij groot aantal Europeanen met vrouwen en kinderen, w.o. drie civiele bestuursambtenaren, officieren en een militair dokter, in-

genieurs der Boetonmaatschappij, onderwijzers met hunne gezinnen enz., maar toch schijnt de onderlinge verstandhouding niet al te best en ieder blijde te wezen als hij Baoe-Baoe verlaten kan. 't Kan zijn dat de vreeselijke hitte, waardoor de Europeanen ter plaatse niet zonder eenige overdrijving Baoe-Baoe als „de hel van Indië” betitelen, de menschen zoo nerveus maakt.

Niet ver van deze plaats van ontspanning verheft zich de moderne villa van den Sultan van Boeton, van hout en steen opgetrokken temidden van een ruimen met dicht geboomte beplante tuin. Het huis is in den Java-stijl gebouwd, d.w.z. voorzien van een ruime pendoppo, die herinnert aan regentswoningen op Java. Aan de linkerzijde van den tuin bevindt zich het zelfbestuurkantoor, waar men gewoonlijk den Sultan van Boeton met een of meer zijner rijksgenooten vinden kan. Laodé Hamidi, Sultan van Boeton is een beminnelijk een-

Laodé Hamidi, Sultan van Boeton.

voudig man, goedlachs en een vlot spreker in den omgang. Hij is sedert kort ten troon verheven, al heeft hij reeds geruimen tijd het sultanaat waargenomen zonder nochtans definitief te zijn aangesteld. In Augustus van het afgelopen jaar hebben met veel praal en luister de verheffingsfeesten plaats gevonden, onder groote belangstelling van de zijde der bevolking en ver daar buiten. De oude adatgebruiken werden ter gelegenheid van dit groote feest weder opgerakeld; de oude volksdrachten opgediept uit hoeken en gaten en hersteld naar oude modellen; volkszangen en dansen ingestudeerd. De plechtigheden moeten dan ook een interessante vertooning zijn geweest van oud-Boetonsche kostumen, die van kleurige Oostersche pracht getuigden en menigeen raakte onder de bekoring van dit schouwspel uit lang vervlogen tijden. Tot het plechtige gewaad van den Sultan behoort ook een lange donkerblonde pruik, die slechts bij zeer groote staatsie wordt opgezet en waaraan een eigenaardig verhaal verbonden is. Deze pruik zou namelijk eeuwen geleden door de eerste Hollanders ten geschenke zijn gegeven aan de voorvaderen van den Sultan als bewijs van vriendschap en herkenningsteeken tegenover andere zeevarende natiën, z. a. Spanjaarden en Portugeezen, die in tegenstelling met de blonde Hollanders in den regel zwart haar hadden en donker van uiterlijk waren. Als dezen laatsten dus de pruik getoond werd, wisten zij al bij voorbaat dat de Hollanders op hun tochten Boeton reeds voor hen hadden aangedaan. De traditie wil nu, dat de Sultan deze pruik opzet bij gala, o.a. tijdens het bezoek van Z. E. den Gouverneur-Generaal aan Makassar. Naar verluidt moet de Sultan, die het onder zijn pruik, waarboven nog een muts prijkte, geweldig warm had, zoozeer de aandacht van den landvoogd hebben getrokken, dat hij het eerst werd aangesproken, ofschoon hij niet de hoogste in rang was. Het komische van de zaak is verder nog, dat de pruik het natuurlijk in den loop der eeuwen moest afleggen, zoodat zij telkenmale als bleek dat vernieuwing noodig was, werd aangevuld met hardossen van albinos, die hier in vrij groot

MENNO & Co.
BANKIERS
OPGERICHT 1902
KORTE VOORHOUT 6
(naast Hotel Paulez)
DEN HAAG
5627
KLUISINRICHTING
— MET —
SAFE-LOKETTEN
TE HUUR
GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN
Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201
Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

W.J.M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
— DEKENS — 5005
ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15
— Den Haag —
Groote sortering **HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING**
Spec. Afdeling v. **KLEEDING NAAR MAAT**
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

SCHRÖDER

DEN HAAG

GROENMARKT :: TELEF. 1-6-1-7-3

Onze

BEDDEN- AFDEELING

belast zich methetopnieuw
in orde brengen van alle
soortenBEDDEGOEDEREN
op eigen Ateliers, onder
vakkundige leiding

Groote Sorteering

SLAAPKAMER- MEUBELN

gelakt in kleur naar keuze
en in massieve houtsoorten

DE HOLLAND-INDIE VLUCHT

wordt in gedeelten afgelegd, omdat het tot de onmogelijkheden behoort, zulks in één keer te doen. Evenzoo kan het voorkomen, dat Gij gaarne al 't door U benooidigde ineens wilt koopen, doch het voor U onmogelijk is zulks in één keer te betalen. In dit geval is is het voor U de aangewezen weg, U in vertrouwen te wenden tot

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE”

zoals vele duizenden in dit geval doen. Wij leveren U al wat U nodig hebt TEGELIJK, terwijl wij IN OVERLEG MET U de betalingsconditiën regelen. Wij hebben groote sorteering en voorraad in

KLEEDING EN MEUBILEERING

terwijl onze prijzen inderdaad zeer concurrerend zijn. Een bezoek aan onze Magazijnen zal U van een en ander overtuigen, terwijl de Directie U gaarne ALLE mogelijke inlichtingen zal verschaffen.

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE”

Alleen gevestigd Lange Beestenmarkt 119-127
Den Haag - Tel. 15555 - Oppericht 1898

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
COMESTIBLES OUDE BORDEAUX- EN
FIJNE VLEESCHWAREN PORTWIJNEN

HOFLEVERANCIER

SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat
TELEFOON 50325 :: SCHEVENINGEN
AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”

HOEDENSALON RIEK BROUWER

VAN BOETZELAARLAAN :: DEN HAAG
(h. BOREELSTRAAT 48)

SPECIAAL HUIS IN FRANSCH EN ENGELSCH
STEEDS DE CHAPELLERIE
LAAIESTE GENRES ZIJDEN HOEDEN

NAAR KANTOOR

Wij leiden U op voor Kantoor, en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
Prospectus gratis, ook voor STENO, TYPEN, TALEN en BOEKHOUDEN

INSTITUTEN „SCHOEVEERS”

DEN HAAG · STADHOUDERSPLEIN 3 · TEL. 52594
Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestraat 18

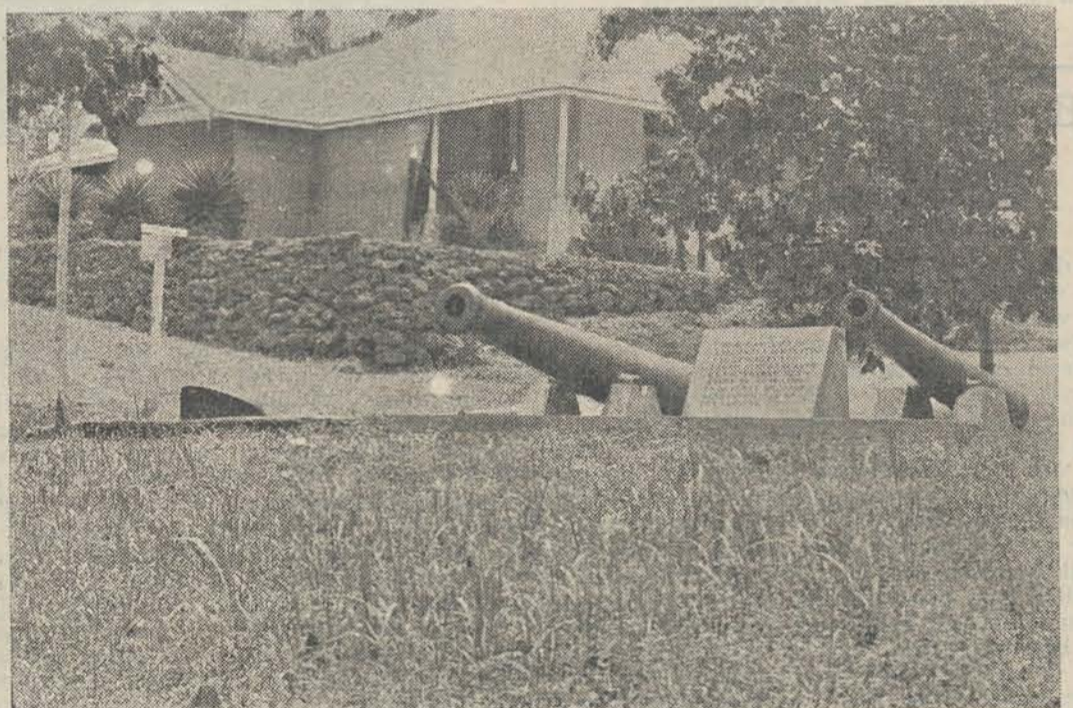
Kratonpoort te Baoe-Baoe.

ten getale worden aangetroffen.

Tot de rijksieraden behooren verder nog oude akten of althans afschriften van deze, oude geweren, kettingen met gouden penningen, wandelstokken met gouden en zilveren knoppen, kopieën van oude vaandels en vlaggen, waarop het monogram der O.I.C. prijkt en een fraai versierde helm met kraag.

omringende eilanden. Men kan langs de wal-
urenlange wandelingen maken, vooral in de
vroegen morgen als de zon nog niet hoog aan de
hemel staat, en telkens voor de meest verrassende
hoekjes komen te staan.

Er bevindt zich een rijkdom aan dikwijls fraai
bewerkte kanonnen in dezen kraton, die waarlijk
kunststukjes van smeed- en gietkunst zijn, bene-

Gedenkteeken scheepsramp Sangori-rif, Baoe-Baoe.

Het merkwaardigste van de plaats is echter de voormalige kraton des Sultans, die zich hoog op de bergen achter Baoe-Baoe bevindt en den naam van Balyo draagt. De Sultan zelf houdt sinds vijf jaren daarin niet meer verblijf; er bevinden zich daar nu nog slechts de kampings der sultansafstammelingen. Dit reusachtige bouwwerk, dat ongeveer een kilometer lang en breed is, telt ongeveer elf groote en kleine poorten en een twintigtal bastions en wekt nu nog de verbazing der nazaten door de massieve muren en de afmetingen zijner bastions. Men bereikt het geweldige bouwwerk, dat het geheele landschap domineert en in het jaar 1600 onder Compagnies leiding werd gebouwd, langs een zeer goeden autoweg, die zigzag naar boven slingert en tenslotte uitkomt op het plein voor de missig, ook een eerbiedwaardig gebouw, waar men een zeer schoon uitzicht heeft op de baai. Trouwens van alle kanteelen en bastions van deze vesting heeft men schitterende vergezichten op het plaatsje zelf, op de zee en de

vens een Compagnie's scheepsanker van reusachtige afmetingen, dat afkomstig moet zijn geweest van een der vergane Compagnie's schepen: „De Tijger”, „Bergen op Zoom”, „Aagtekerke”, „De Luipaard” en „De Juffer”, die bij het rif Sangori in 1650 zijn gezonken. Een gedenksteen aan het strand, geflankeerd door 'n paar kanonnen en een paar scheepsankers welke van genoemde schepen afkomstig heeten te zijn, herinnert aan deze scheepsramp. Aan de overzijde van de rivier van Baoe-Baoe, die in een breed diep dal tusschen het gebergte naar zee stroomt, bevindt zich een tweede kleinere kraton in denzelfden stijl gebouwd, welke Sarabolyo wordt genoemd en achter den kraton Balyo op een heuvel landwaarts een derde kraton, Baadia genaamd. Boeton was dus in vroeger dagen door de bewoners zwaar versterkt en er zijn schrijvers geweest, die deze versterkingen aangezien hebben voor roofsloten, zooals de vermaarde burchten aan den Rijn. Niets is echter minder waar, want deze versterkingen werden

ist opgericht tegen zeeroovers en niet door zee-
oovers, want als zoodanig stonden de Boetonee-
niet te boek. Bezijden de rivier aan het strand
n nog de summere overblijfselen van enkele
mpagnies posten.

Verder staat Baoe-Baoe nog bekend om zijn
aie eigen geweven kains; zijn buitengemeen
stieke rieten matten die veel gelijken op mo-
ikwerk, waarlijk zeer fraaie producten van in-
eemsche huisvlijt; zijn parels in velerlei soort
n nuances en zijn kleine koperen speelgoed ka-
onnen, die een imitatie zijn van oude en ver-
moedelijk vervaardigd worden door groote
anonnen te dien einde te smelten.

Zoals men weet wordt veel van de toekomst
an Boeton verwacht en zal het minstens een
weede Banka of Billiton worden. Het is niet te
ontkennen, dat de Boetonmaatschappij en de gouv.
ondernemingen veel vertier en verkeer op het

RUSTHUIS

JULIANA VAN STOLBERGLAAN 79
DEN HAAG - TEL. 71488

GELEGENHEID TOT OPNAME VAN OUDEN VAN
DAGEN, ZIEKEN, RUST- OF HULPBEHOEVENDEN
RUSTIGE OMGEVING . . . DOKTER NAAR KEUZE
5704 ZR. & BR. BERGMANS.

auto's bereiken kan. De groote passar aan de ri-
vierzijde biedt op marktdag een kleurenwemeling
aan zooals maar zelden gezien wordt vanwege de
zonen en dochteren des lands, die gekleed in de
kleurige-vlammende Boetonsche sarongs een
vroolijk bont tafereel opleveren. Hier dichtbij be-
vindt zich een winkeltje, waar mooi oud porselein
te koop wordt aangeboden, dat meestal opgegra-

WEGENS VERTREK NAAR INDIE

BENEDENHUIS TE HUUR

met overname stoffeering en/of meubilair,
per 1 Mei. Huurprijs f 600.—. Adres: A. P.
LINDEYER, Thomsonlaan 221, Den Haag.

Het eerste is alleszins juist, de overgrote meer-
derheid der bevolking is moslimsch en daarvan
woont weer de allergrootste helft op Java. Nu
zagen wij onlangs, dat nergens intensiever mis-
sie- en zendingsarbeid op dit oogenblik ver-
richt wordt dan juist op dit eiland; niet alleen,
dat de zending overal bezig is, maar de missie
heeft in Midden-Java een kolossalen arbeid on-
dernomen, die niet zonder succes is. Nu de Bui-
tengewesten, met uitzondering van een groot deel
der Bataklanden, enkele stammen hier en daar in
Midden-Sumatra, kan men zeggen, dat op dit eiland
de bevolking den Islam belijdt, maar ook hier heb-
ben zending en missie overal hunne stations en
staties. Het eiland Borneo heeft behoudens de met
den misleidenden naam van Maleiers getooide be-
volking voor het overgrote deel een niet-moslim-
sche bevolking, ditzelfde geldt voor Celebes en de
grote Oost.

Is nu ergens verstoring van rust en orde te vree-
zen dan moet dit op Java zijn; wie dit eiland kent
zal moeten toegeven, dat zelfs in Djogjakarta de
pogingen der missie zeer op prijs gesteld worden
van niet-Europeesche zijde; ik kan niet zeggen of
het juist is, dat van een andere zijde men die sym-
pathie niet deelt.

Mag men voor het behoud van het artikel 177
I. S. zich te veel op de sub a' guite beduchtheid
beroepen?

Ik laat het antwoord aan den belangstellenden
lezer over.

Nu de zoogenaamde dubbele zending.

Geen missie en zending in eenzelfde gebied, zegt
men met het oog op dingen, die in het verleden
gebeurd zijn, op de Kei en in de Minahassa. De tij-
den zijn veranderd, missie en zending hebben een
heel anderen kijk op de dingen dan vroeger, het
adatrecht der bevolking wordt bestudeerd, onder-
kend en gerespecteerd; dat de zending die dingen
trachtte op zij te dringen, als bijgeloof bestempelde,
is waar. Van Vollenhoven⁶⁾ zegt dan ook: jaren-
lang heeft men den indruk ontvangen, dat de zen-
ding op inheemsche inzettingen neerzag; er alleen
„den nacht des heidendoms” en „de duisternis des
islams” in speurde; er stof in vond om naaikransjes
te laten lachen en verderop: „bij zendeling-leeraren
of hulppredikers van het hier beschreven tijdperk⁷⁾
is vrijmoedig en voorbarig oordeel over deugdelijk-
heid van adatrecht, gepaard aan overmoedige voor-
stellen totorsch ingrijpen, geen uitzondering. Doch
het is eerder een fout van het tijdvak dan bijzon-
derlijk van de zending en haar dienaren.”

Maar men kan gerust zeggen, dat ligt al ver ach-
ter ons, wederzijdsche erkenning van de verdien-
stelijkheid van den arbeid in de Minahassa, als
ten minste het door partijen meegedeelde ter zake
juist is, waaraan ik geen reden heb om te twijfe-
len, doet een anderen kijk op de zaak krijgen.

Met het vorenstaande voor oogen acht ik de uit-
spraak van prof. Westra, dat het artikel verouderd
is, alleszins gerechtvaardigd. Daaraan doet niets
ter zake, dat de Volksraad geen aanleiding heeft
kunnen vinden om het artikel uit de Staatsregeling
te verwijderen; immers de stemming was geheel
vertroebeld, wat ook het geval zou zijn als een be-
slissing in het Nederlandsche Parlement aan de
orde zou komen. Hierop nader in te gaan, lijkt mij
voorshands niet op zijn plaats. Hoofdzak is dat
door de realiteit onder de oogen te zien, men de be-
oordeeling of een artikel der Indische Staatsrege-
ling als het onderwerpelijke nog langer moet ge-
handhaafd worden, van alle zijden goed belicht.

⁶⁾ De ontdekking van het adatrecht, blz. 97.

⁷⁾ 1865—1900, blz. 98.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West” onderhoudt den band
tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te ver-
sterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en
stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in
strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van
het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad”, en deelt
ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe
mening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog
zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost-
en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secreta-
riaat: Korte Voorhout 6, Den Haag).

Passer te Baoe-Baoe.

eiland teweegbrengen. Te Lawele ligt het grootste
asfaltterrein van de Boetonmaatschappij, daarop
volgen de terreinen te Wariti, te Kaboengka en te
Waisioe; van Kaboengka naar Banaboengi, een
strandkampong, wordt zelfs een kabelbaan aan-
gelegd en in verband daarmee zullen in de laatst-
genoemde kampong wel loodsen en een aanleg-
steiger worden gebouwd. De gouv.-terreinen liggen
te Wakokili, Wasasa en te Wasoegi. De koelie-
loodsen en al wat daaraan annex is moeten er
veurig uitzien en voldoen aan de meest hygiëni-
sche eischen. Nog niet in orde zijn echter de wegen
die naar de diverse terreinen leiden, doch dat zal
nietertijd wel komen, nu ook het autoverkeer
gestadig toeneemt. Het is verwonderlijk hoe be-
trekkelijk veel auto's hier rondrijden, terwijl ook
autobussen geen zeldzaamheid zijn en dat terwijl
men nog maar betrekkelijk weinig plaatsen met

ven is in deze streken. De Boetonneezen hadden
namelijk in oude tijden de gewoonte om hun kost-
bare have en goed, zooals goud, zilver, porselein,
uit angst voor de zeeroovers diep in den grond
te begraven en zelfs zoo goed, dat hun nakome-
lingen dikwijls niet eens meer weten waar de
familieschatten alzo begraven liggen. Daardoor
komt het dat zoo nu en dan bij het leggen van
fundamenten als anderszins, waar graven bij te
pas komt, heel mooi oud porselein en andere za-
ken te voorschijn komen, die een kapitaaltje vor-
men voor den vinder of den eigenaar van den
grond.

Boeton is waarlijk een in alle opzichten inte-
ressant land en de reiziger, die voet aan wal zet
te Baoe-Baoe, zal goed doen zijn belangstelling te
wijden aan land en volk, want beide verdienen
het ten volle.

door de veranderde opvattingen verouderd mag
heeten. Voorts vinden wij bij Prof. Mr. Kleintjes⁴⁾
het navolgende: „de regeering werd bij het voor-
stellen van dit artikel (123) geleid door de over-
weging, dat uit een vrije evangelieprediking zonder
preventief toezicht, te midden eener overwegend
mohammedaansche bevolking, ongelegenheden en
ernstige gevaren kunnen voortspruiten”. De zen-
dingsarbeid werd, gelijk deze uitnemende deskun-
dige aangeeft, de eerste jaren na de inwerkingtre-
ding van het regeeringsreglement door de Regeer-
ing met wantrouwende blikken gadeslagen, in
later jaren is die arbeid door haar gesteund (toen
het Gouvernement in de zending een middel ging
zien om tot verspreiding van beschaving, bevoor-
dering van welvaart en vestiging van rust en orde.⁵⁾

Edoch zou men meenen, dat artikel 123 R. R.
(thans 177 I. S.) verder geen reden van bestaan
had, de zoogenaamde dubbele zending is aange-
grepen als middel om te behouden wat ter dier
zake bestond. De heer Nienhuis heeft uitvoerig
over deze kwestie geschreven.

Wij kunnen nu resumeeren, dat er twee hoofd-
grievens bestaan (of bestonden) tegen het onder-
werpelijke artikel:

a. het feit, dat het overgrote deel van onze
Oost een moslimsche bevolking in zich herbergt;

b. de gevolgen van de dubbele zending.

⁴⁾ Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië, deel
II, blz. 359 (vierde uitgave, 1924; van de 5e uitgave
bestaat nog alleen het eerste deel.)

⁵⁾ II, blz. 360.

⁶⁾ Het 2e deel is juist verschenen [Aanteekening Red. Kol. Weekbl.]

Artikel 177

der Indische Staatsregeling,

door

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

De heer Nienhuis deed mij de eer aan in het
Koloniaal Weekblad van 7 Februari j.l. om een
deel van mijn beschouwingen over Christe-
lijk recht in verband met adatrecht¹⁾ aan een na-
der onderzoek te onderwerpen (gaande over de be-
rekening, die missie en zending van artikel 177
I. S. ondervinden).

Deze welkome gelegenheid om eens over deze
aangelegenheid nader uit de wijden, vermeende ik
niet te moeten laten voorbijgaan.

Toen artikel 123 in het Regeeringsreglement van
1854 verscheen, was dat alleen gericht tegen de
zending; gelijk ik elders weergaf, is de missie eerst
in 1900 in staat geweest mee te helpen aan de ver-
breiding van het Evangelie in onze Oost.²⁾ De
aanleiding van de instelling kan men niet beter
geschilderd vinden, eerstelijk bij prof. Mr. Dr.
Westra,³⁾ die betoogt, dat het voorschrift (van
speciale toelating) gemaakt is in den tijd, toen er
nog wantrouwen bestond tegen de zending, doch

¹⁾ Kol. Weekbl. van 24 en 31 Januari 1929.

²⁾ Studiën, November en December 1928, blz. 363.

³⁾ De Nederlandsch-Indische Staatsregeling (1927),
blz. 133.

UW ADRES
VOOR
PELTERIJEN
IS
MAISON DE PELLETERIE
SPECIALAAL BONTMAGAZIJN
DEN HAAG - SPUISTRAAT 46-48
EIGEN ATELIERS VOOR HET VERVAARDIGEN EN
VERMAKEN VAN ALLE SOORTEN BONTWERKEN
BONTMANTELS NAAR MAAT
— ZONDER PRIJSVERHOOGING —

MAGAZIJN VAN
HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
FIRMA W. v. d. AMEELE
ELECTR. SMEDERIJ
HEERENSTRAAT 51 - KERKHOFSTRAAT 2-4
VOORBURG TEL. 78118

LEBARAN

Op Woensdag 13 en Donderdag 14 Maart zal men, wegens Indisch Nieuwjaar (feestdagen voor Boeatan's Kokkies en gelegenheid tot Europeesche „groote schoonmaak“ der kooklocaliteit) in Heulstraat 19 niet kunnen rijsttafelen tusschen 12 en 2 uur n.m. Wel zijn koffie, thee of Indische stroop met kwee-kwee verkrijgbaar, terwijl ook de Toonkamers van Indische Kunstnijverheid als altijd van 10 uur v.m. tot 6 uur n.m. geopend zijn.

Zegt het voort!

R. ENNEMA - WASSENAAR
VAN BOMMELLAAN 10 :: TELEF. 76923
is genegen zich te belasten met contrôle van Indische Kinderen in Holland. Door langdurig verblijf in Indië, volkomen op de hoogte.

MONOPYL,
het eenige éénknopstoestel met geijkte stationsschaal.
Prijs volledige installatie incl. luidspreker, geschikt voor aansluiting op het lichtnet: 5751
NERABO, het summum van eenvoud
f 355.-
De voornaamste stations — Hilversum, Daventry, Parijs, Huizen (lang en kort), Brussel, Langenberg, Daventry Jr. — kunt U beluisteren door het uittrekken van één enkel knopje, waarboven de naam van het betreffende station gedrukt staat. Prijs volledige installatie, geschikt voor aansluiting op het lichtnet, met electro-dynamischen luidspreker: 5751
f 345.-

Wendt U tot de:
N.V. Nederlandsche Radiobouw
J.-van-Deventerlaan - Voorburg - Telef. 78639

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

WAAROM DE MAGT IEDER GAARNE LIJNKAMP'S KLEEDING?
OMDAT IEDER ZEKER WIL ZIJN, DE BESTE KLEEDING TEGEN DEN BILLIJKSTEN PRIJS TE BEKOMEN EN DIT BIJ
LIJNKAMP INDERDAAD HET GEVAL IS
LIJNKAMP'S Kleedingmagazijnen
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

Iets over de Vrouwenbeweging en het onderwijs voor het Inlandsche meisje.

door
S. MARJAM. 1)

Ieder moet erkennen, dat het onderwijs voor het Inlandsche meisje krachtig ter hand wordt genomen. Van Regeeringswege evengoed als van de zijde van particulieren wordt geijverd, om scholen ten behoeve van Inlandsche meisjes op te richten. Men is tot het besef gekomen, dat het Inlandsche volk niet vooruit kan komen, indien de vrouw in ontwikkeling achter blijft bij den man. In de laatste vijf en twintig jaren zijn dan ook tal van scholen opgericht.

We willen eens in het kort nagaan, wat voor gevolgen dit meebrengt. Een meisje, dat op school is geweest, heeft geleerd, dat zij wat doen kan; heeft dus zelfstandig leeren werken. Was vroeger het Inlandsche meisje afhankelijk van ouders of familieleden en in haar later leven van haar man, nu is het besef in haar ontwaakt, dat ze, wanneer het moet, wel zelf haar brood kan verdienen. Dit heeft ten gevolge, dat ze meer gewaardeerd wordt door de andere menschen, terwijl ze vroeger dikwijls genegeerd werd. Men beschouwde vroeger het meisje als een wezen, dat niets, maar dan ook totaal niets te zeggen had.

Een vrouw, die in haar jeugd onderwijs heeft genoten, zal haar kinderen en haar man beter begrijpen in hun werk en in hun gedachten. Zij stelt belang in het werk van haar kinderen. Wat deze op school geleerd hebben, kunnen ze aan de moeder mededeelen, zonder dat ze bang behoeven te zijn, onverschillig aangehoord te worden. Wat is het voor een kind prettig om te kunnen denken: Ik zal straks aan Moeder vertellen, dat de juffrouw ons een nieuw versje heeft geleerd, en dat zij zoo mooi kan zingen. En wat een plezier heeft het kind, als het tot de ontdekking komt, dat Moeder dat versje óók kent. Niet alleen het kind vindt het prettig als Moeder belangstelling toont in zijn dagelijksch doen, maar het zal haar echtgenoot ook plezierig stemmen, indien hij zeker kan zijn van haar belangstelling in zijn werk. Wederzijdsche belangstelling verhoogt de sympathie en wekt vertrouwen; zij geeft kracht in tijden van ontmoediging, zij schenkt troost in oogenblikken van teleurstelling en zij wekt op, spoort aan, in momenten van succes.

Nog andere resultaten heeft het onderwijs voor de Inlandsche vrouw. Het prikkelt haar om méér te kennen, om méér te willen leeren, ondanks de omstandigheid, dat ze gebonden is aan haar huishouding en de zorg voor man en kinderen. Is het bloeiende meisjes- en vrouwenvereinigingsleven niet het gevolg van het onderwijs? Is het niet het gevolg van den drang van de vrouw, om te leeren, wat zij nog niet weet of nog niet kan?

En het gevolg van dit vereenigingsleven is, dat zooveel kwaad uit de vrouwenwereld wordt verbannen. Er is nu geen tijd meer voor dobbelspel; dit was vroeger de kanker der vrouwenwereld. Een vrouw, die onderwijs heeft genoten, leest liever een of ander nuttig boek dan de speelkaarten op te nemen.

Het onderwijs bevordert bovendien de lees- en leerzucht. Hiervan getuigen de tijdschriften, die door en voor de Inl. vrouwen uitgegeven worden, hetzij in het Hollandsch, hetzij in een Inheemsche taal.

Nauw in verband met het Vereenigingsleven staat ook de zin voor socialen arbeid. Een vrouw die door onderwijs ontwikkeling heeft verkregen, heeft een open oog voor socialen nood. Vereenigd met andere vrouwen probeert zij dien algemeenen nood te helpen lenigen.

Resumeerende, kunnen we dus zeggen, dat het onderwijs aan de Inl. vrouw geschonken heeft: een min of meer zelfstandig karakter;

een betere waardeering van andere menschen, mogelijkheid om tegemoet te komen in de gelijkelijke behoeften van het gezin.

verhooging van het zedelijk peil van het gezin, verhooging van welvaart van het gezin, betere hygiënische kennis en door het kunnen heeren van het geld.

En verder: Een open oog voor sociaal levensstreven.

Het ontwakende vrouwenvereinigingsleven ten eerste toe te juichen, is ook het gevolg van het onderwijs.

De vrouwen die door verschillende omstandigheden in haar jeugd genoodzaakt zijn, van studie af te zien, voelen toch wel het gemis van kennis in haar later leven. Zij trachten dat gemis aan te vullen, vereenigd met andere vrouwen, om te doen.

Voor bezigheden als koken, vr. handwerken, batikken, weven, komen op het werkprogramma. Meer en meer echter voelen de vrouwen, dat aan huishoudelijke kennis niet genoeg hebber. Meer en meer zien de vrouwen in, dat haar pedagogische en hygiënische kennis onmisbaar is voor de opvoeding van de kinderen en voor de besturen van de huishouding.

Vandaar dan ook, dat men op vrouwenbijkomsten dikwijls lezingen houdt over of geeft in paedagogie en hygiëne. De behoefte aan huishoudelijke, paedagogische en hygiënische kennis, zoomede de kennis van babyverzorging, biedt aan verschillende personen, zoals omroepers, wijzers, artsen en vroedvrouwen ruimschoots gelegenheid tot samenwerking. Gezamenlijk kunnen die menschen veel bijdragen tot den vooruitgang van ons volk in het algemeen, van de Inl. vrouwen in het bijzonder.

De samenwerking van verschillende personen kan niet zoo goed gebeuren, wanneer men van jongsaf daarmede begint.

Naast het streven naar aanvulling van praktische kennis komt ook meer en meer op den grond het streven naar gelijkkondige rechten van de man. Dit is niet te verwonderen. De zelfstandige vrouw acht zich verongelijkt en ten aenschijn gesteld bij den man wanneer zij niet dezelfde staatkundige rechten heeft als hij. Vandaar bestaan van de Vereeniging van Vrouwenrechten.

Het gros van de Inlandsche vrouwen voelt die behoefte aan gelijke staatkundige rechten als de man nog niet zoo sterk, omdat haar gedachten nog te veel door andere dringender behoeften in beslag worden genomen. Slechts een kleine groep van vrouwen, die boven het gemiddelde aantal vrouwen uitsteekt, begrijpt ten volle het doel en streven van de Ver. v. Vrouwenrechten. Daarom valt op dit gebied nog niet veel beweging te bespeuren van de zijde van de Inlandsche vrouwen.

Er is nog een ander arbeidsterrein, dat nog niet ten volle de aandacht trekt van onze vrouwen: dat is: sociale arbeid of arbeid ten nutte van het gemeenschap.

Ik heb hier op het oog de instellingen van liefdadigheid en het particulier onderwijs ten behoeve van het Inl. meisje, die alle ten eerste de aandacht verdienen van de vrouwen. Gezamenlijk kunnen de vrouwen veel doen voor liefdadigheidsinstellingen ten behoeve van Inlanders, door bijdragen te schenken in den vorm van kleedingstukken of geld of wat anders.

En dan kunnen de vrouwen ook veel doen voor het onderwijs van meisjes. We kunnen gemakkelijker praten over opheffing van de Inl. vrouwen, dergelijke dingen meer, maar laten we eens alleen praten, maar ook wat doen voor dat eerste werk: opheffing van de Inl. vrouwen. Het eerste werk daartoe is onderwijs. „Geef de vrouwen in alle lagen van de Inlandsche maatschappij onderwijs. Geef ons flinke, verstandige moeders en de opheffing en beschaving van een volk begint met de opheffing van de vrouw.“ „De vrouw heeft bij de zedelijke vorming van het maatschappij een groote taak te vervullen.“

Zij, juist zij, is er de aangewezen persoon voor om het onderwijs van meisjes te doen. Zij kan veel, zoo niet het meest, bijdragen tot de verhooging van het zedelijk peil der maatschappij. De Inlandsche maatschappij heeft dezen zedelijke grond zoozeer noodig. De natuur heeft de vrouw

1) We ontleenen dit artikel aan het Febr.-Nr. van het maandschrift „St. Melania-Werk.“ De niet-Katholieke Javaansche schrijfster Siti Marjam is het hoofd der in Mei 1927 te Weltevreden geopende Melania-school (de eerste Inlandsche meisjes-school van de R. K. Missie in Java's Westhoek).
Red. K. W.

Café-Restaurant „HET GOUDEN HOOFD”, Groenmarkt, Den Haag

In het centrum der stad - Gezellig Terras

GERENOMMEERDE KEUKEN

DAGSCHOTELS m. Soep f 1.00 - DINERS f 1.60 en hooger

Van Week tot Week.

Dinsdag 26 Februari tot Maandag 4 Maart.

Een oordeel over de kolonisatie in Ned.-Indië. De directeur van het Internationale Arbeidsbureau, de heer Albert Thomas, teruggekeerd van zijn reis naar het Verre Oosten, heeft voor het Comité National d'Etudes te Parijs zijn indrukken weergegeven. De hr. Th. merkte op dat de kolonisatie in Ned.-Indië een voorbeeld was van technische volmaaktheid en ongelijke methodische organisatie van den arbeid. De ervaring in Ned.-Indië opgedaan, verdient op het oogenblik de aandacht van alle koloniserende landen.

Arbeidsconferentie te Genève. Aneta meldt dat Dr. B. J. Haga, assistent-resident van Makassar, wordt toegevoegd aan den gedelegeerde bij de Arbeidsinspectie te Genève.¹⁾

Resident H. J. Schmidt. Volgens een Aneta-bericht zal de heer H. J. Schmidt, resident van Menado, in Juni a.s. repatriëren.

Technische Hoogeschool. Bandoeng, 27 Febr. (Aneta). Aan den buitengewoon hoogleraar in de werktuigkunde aan de Techn. Hoogeschool te Bandoeng, Prof. H. G. M. Vierling, is per 30 Juni a.s. op verzoek eervol ontslag verleend.

Mishandeling met doodelijken afloop. Aneta maakt melding van een gruwelijk geval van mishandeling met doodelijk gevolg. De 1e luitenant v. d. B. te Tarakan (Oost-Borneo) heeft, op patrouille zijnde, een dwangarbeider, voor een betrekkelijk geringe overtreding, met een touw aan de voeten door militairen door het bosch laten slapen en zoolang de patrouille duurde, iederen middag aan zijn teenen doen ophangen tot de man overleden was. Het legerbestuur te Bandoeng ontving bevestiging van het onmenselijke bedrijf.

Inlandsche bevolking en Westersche geneeskunde. Over dit onderwerp heeft Mevr. Dr. N. Stokvis-Cohen Stuart in de Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen te 's-Gravenhage een voordracht gehouden. Het Vaderland van Za. 2 Maart bevatte een overzicht.

Raad van Indië. Bij Kon. besluit is op zijn verzoek met 15 Mei eervol ontslagen met dank voor zijn langdurige en trouwe diensten de heer J. van der Marel, als lid van den Raad van Ned.-Indië.

Hooggerichtshof van Ned.-Indië. Bij Kon. besluit is benoemd tot President van het Hooggerichtshof van Ned.-Indië mr. J. Th. Goossens, Ned.-Indisch hoofdambtenaar met verlof, laatstelijk raadsheer in genoemd college.

Burgemeester van Soerabaja. Aneta bericht, dat tot burgemeester van Soerabaja benoemd is de heer H. I. Bussemaker, thans burgemeester van Malang. (In Soerabaja was het burgemeestersambt vacant sedert het overlijden, in Jan. j.l. van den functionaris Ir. G. J. Dijkerman).

Kolonisten naar Nieuw-Guinea. Soerabaja, 26 Febr. (Aneta). Een aantal zoogenaamde „wilde” kolonisten, die op eigen verantwoordelijkheid en ondanks de waarschuwingen van den resident en den gouverneur der Molukken toch hun plan doorzetten om naar Nieuw-Guinea te vertrekken, zijn te Makassar aangekomen. Daar werd hun een afscheidsavond aangeboden. De toeloop van belangstellenden was groot. Door een plaatselijk comité werden gelden ingezameld tot een bedrag van zeventienhonderd gulden, benevens levensmiddelen, gereedschappen en andere goederen voor een waarde van duizend gulden en voldoende voor ruim zes maanden onderhoud van de kolonisten.

Assistent-resident van Painan. Batavia, 25 Febr. (Aneta). Benoemd tot assistent-resident van Painan, de heer J. Bouwes Bavinck, thans ass. res. ter beschikking van den resident van Sumatra's Westkust.

Internationale koloniale tentoonstelling te Parijs in 1931. Ten behoeve van de deelneming van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao aan de

¹⁾ De mededeelingen van Aneta zijn ontleend aan de Nwe Rott Ct.

en die van Sarmat als geboorteplaats van den heilige; de overige stoepa's zijn alle gewijd aan gestorven Heiligen.

De juiste tijd van den bouw van den Boroboedoe is niet bekend, doch uit de inscripties die gevonden werden op de muren aan den voet van het monument — ofschoon die geen data bevatten en ook geen namen van regeerende vorsten uit dien tijd — is toch wel uit den lettervorm op te maken dat men mag rekenen dat deze plaats had in de tweede helft der 8ste eeuw.

De onderbouw van den tempel is een vierkant — het processiepad — het overige zijn in een cirkel gecomponeerde stoepaterrassen, waarbij dan nog naar voren werd gebracht dat men er 504 vrij zittende, meer dan levensgrootte, Boeddha-beelden aantreft.

Had de bouw dus in de 8ste eeuw plaats, vrij zeker mag men aannemen dat het kunstwerk reeds in de eerste helft van de 10 eeuw aan zijn lot werd overgelaten; wat dit zeggen wil in een land als Indië waar de vegetatie zoo weelderig is, is te begrijpen en het gevolg daarvan was dan ook dat binnen niet al te langen tijd de tempel bedolven was onder het zand waarop zich boom en gewas welig voortplantten.

Het was Raffles die tijdens het Engelsch bewind in 1814 order gaf het kunstwerk onder handen te nemen en werd op zijn instigatie de stoepa voor een gedeelte onthoofd. Van dien tijd af is dan ook de geschiedenis van den bouwval te volgen.

De bekende ingenieur IJerman was de eerste die bij het zoeken van een tracé voor den aanleg van de Preangerlijn, ontdekte dat de voet van den tempel ommuurd was, hetgeen er op wees dat men bevreesd geweest is voor verzakking of ineenstorting.

Eerst in 1907 achtte de Indische Regeering den tijd gekomen om de restauratie van den tempel krachtig terhand te nemen; de heer van Erp gaf een uitgebreid overzicht van de vele werkzaamheden en groote moeilijkheden aan zoo'n werk verbonden, terwijl het aantal door spreker genomen foto's van de diverse onderdeelen op 2000 mogen worden geschat. Deze foto's waren noodig om een zuiver beeld te krijgen van de verschillende reliëfs enz.

Daarna werd middels lichtbeelden het gesprokene toegelicht, spreker moest zich in verband met het reeds gevorderde uur bepalen tot enkele jataka's — vertellingen uit existenties van den Boeddha — en 'n kort overzicht van de Boeddha-legende, om te besluiten met een toelichting van de rol, die de Boeddha beeltenis speelt in deze in steen gestolde glorificatie van het Mahayana.

De heer van Erp mocht een dankbaar applaus oogsten waarna de wd. voorzitter spreker hartelijk dank zeide voor de interessante en leerrijke voordracht, daarbij de wensch uitsprekende dat de afdeeling nog meerdere keeren het voorrecht zou mogen hebben den heer Van Erp in haar midden te zien.

L. RÖPCKE.

Gebruikte Indische kleeding voor Oud-Strijders in Ind. Bronbeek.

(Ingezonden).

De inzameling belooft bijzonder te zullen slagen. Had ik aanvankelijk mijn verwachting niet hooger gesteld dan ongeveer 100 pakken, nu heb ik er reeds 250 en aangezien ik nog toezeggingen heb uit Vriezeveen, Twello en Ameland, waar men wacht tot de communicatie weer normaal is, meen ik op 400 pakken wel te mogen rekenen, vooral daar ik uit Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Nijmegen nog niets ontvangen heb. Ik ben hier zeer dankbaar voor, en als de dames nu de garde-robe nog eens willen nazien en het goede doel bij hunne kennissen willen aanbevelen, zal ik dit dubbel waardeeren. Wilt U dan No. 16684 opbellen dat is de besteldienst „Voorwaarts”, Cantaloupenburg No. 26A, of schrijft U mij een briefkaartje, dan komt alles vlug in orde. Van buiten de stad ontvang ik het gaarne ongefrankeerd. Maar stelt U het a.u.b. niet uit, want morgen is U wellicht mijn adres vergeten en ik zou gaarne in den loop dezer maand het goed wegzenden.

Met hartelijken dank,

E. M. HARSVELDT.

Den Haag, Orchideestraat 28.

De Boroboedoe.

Op Vrijdag 22 Februari j.l. werd voor leden en producée's van de Afd. Nijmegen, in den foyer den schouwburg, door den heer Th. van Erp lezing gehouden (toegelicht met lichtbeelden) van den Boroboedoe.

De heer van Erp die als Genieofficier belast is met de restauratie van den bekenden Hindoetempel en dus wel geacht mag worden de door te behandelen stof geheel te beheerschen, vertoog zijn talrijk opgekomen auditorium zich voor een paar uur los te maken van de Westersche en in gedachten mede te gaan naar Java en naar het Java uit den tijd van zijn hoogsten ambt, toen het Mahayana zijn zegetocht hield en apotheose vond in den bouw van deze imposante Geloofsburcht, dezen tempel der Vroomheid staat als eene in steen gekristalliseerde belij-

den Boroboedoe is een stoepa-gewijd bouwwerk uitnemendheid — van waaruit, naar het gezamenlijk centrum van de hoogste vroomheid. Onder de stoepa's, die men vindt vooral in Voor- en Midden-Indië, zijn vooral die van Midden Java en van Sarmat in het Gangesbekken het meest bekend. De Boroboedoe als graf van den Boeddha

geewezen voor het verhoogen van het zedelijk. Als moeder is zij de eerste opvoedster van 't kind, aan haar schoot leert het kind het eerste voelen, denken, spreken; en in de meeste gevallen is deze allervroegste opvoeding niet zonder beteekenis voor 't geheele leven. Het is de moeder, die in het menschenhart het allereerst kiemen legt van deugden en ondeugden, welke mensch niet zelden het geheele leven door bijeen. Niet zonder grond spreekt men van deugden en ondeugden met de moedermelk ingezogen. Hoe kunnen nu de Javaansche moeders haar kinderen opvoeden als zij zelf niet zijn opgevoed? Dit zal de beschaving en ontwikkeling van het Javaansche volk krachtig kunnen voortschrijven, en de vrouw daarbij ten achter blijft, en geen rol te vervullen heeft. Ontwikkel de Javaansche vrouw naar hart en verstand, en men zal flinke leerarbeidsters hebben gevonden voor 't schoone werk: de beschaving van een volk van mil-

Aldus de wensch van R. A. Kartini. Zie, de anderen zijn ons reeds voor met het oprichten van scholen ten behoeve van het Inl. meisje. Laten we nagaan wie in het bestuur van Kartini-, de v. Deventer-, de Melania- en andere schoolverenigingen hebben. Grootendeels zijn het Europeanen, die zich de moeite getroosten, om scholen voor het Inlandsche meisje op te richten. Is het nu voor Inlandsche vrouwen, geen tijd dat voorbeeld volgen? Moeten we nu ook niet beginnen aan dat schouwingswerk? Al kunnen we nu niet direct nagaan aan de oprichting van een school, die gekoppeld staat met de Kartini- of de v. Deventer-school, kunnen we toch alvast onze krachten beproeven aan de eenvoudige Inlandsche meisjesscholen. Zijn genoeg Inl. vrouwen, die de beteekenis hebben van het onderwijs voor meisjes, al zouden ze slechts uit de volksklasse komen. Laten die vrouwen, die er beter aan toe zijn, hun minder geleerde sexegenooten direct of indirect helpen in de verstrekking van onderwijs.

Wat voor onderwijs gegeven wordt, kunnen wij makkelijker nagaan als we het werkprogramma van de verschillende vrouwenverenigingen nagaan. Naast schoolkennis heeft de vrouw beslist noodig kennis van huishoudelijke vakken en die van pedagogie, hygiëne en babyverzorging. Bovendien kan het onderwijs zeer geschikt zijn voor het ontwikkelen en versterken van het nationaal gevoel; door h.v. op de scholen meer den nadruk te leggen op de nationale belangen dan nu het geval is.

Veel arbeid moeten we nog doen in de vrouwenwereld, we zijn nog niet waar we wezen moeten. Het is bevordering van het meisjesonderwijs hebben we nog veel punten op ons werkprogramma, de bestrijding van het onzedelijk leven van Inl. vrouwen, bestrijding van kinderhuwelijken, mededeeling aan de vereniging van woekerbestrijding en andere takken van socialen arbeid.

Vooral de woekerbestrijding verdient onze medewerking. Hoe dikwijls wordt het ons niet gezegd, dat ons volk nog echt een kind is, dat meest niet van sparen weet, als dit sparen niet voor nutteloos maken dient. Het volk leeft van de hand in de hand en denkt meestal niet aan den dag van morgen. Geen wonder dat zoo dikwijls de arme onder een prooi wordt van Arabier of Chinees, dat het Inlandsche volk moet door onderwijs nog leereverstand te kunnen bieden aan de verleidelijke aanbiddingen van den woekeraar.

Inl. vrouwen en meisjes, slaat de handen aan het werk, ge ziet nu toch hoe veelomvattend uw taak is, hoe de tijd dringt.

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE STAD

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBEK, Opticiën
HOMMELSCHEWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

FIRMA WAGNER

RUND-, KALFS- EN VARKENSLAGERIJ
SPECIALITEIT FIJNE VLEESCHWAREN

ARNHEM
JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 476

in 1931 te Parijs te houden internationale koloniale tentoonstelling is bij Kon. besluit ingesteld een eere-comité, een algemeene commissie en een uitvoerend comité. Tot voorzitter van het eere-comité is benoemd Zijne Kon. Hoogheid de Prins der Nederlanden, tot voorzitter der algemeene commissie oud-gouverneur-generaal mr. D. Fock, die als zoodanig voor het uitvoerend comité optreedt.

Gevecht in een kolenmijn. Aneta seint dd. Bandoeng 26 Febr. De correspondent van De Koerier seint uit Samarinda, dat in de kolenmijn Loaboea van de Oost-Borneo-Maatschappij een gevecht heeft plaats gehad tuschen Chineezers en contractarbeiders, waarbij een persoon gedood werd en dertien zwaar zijn gewond; bovendien werd een groot aantal personen licht gewond. De oorzaak van de ordeverstoring schijnt te liggen in rassenhaat.

De Nederl. Oceanografische expeditie. Den 9en Maart vertrekt uit Den Helder Hr. Ms. Opnemingsvaartuig Willebrord Snellius naar Indië, ten einde een Oceanografische expeditie te ondernemen in het oostelijk gedeelte van den O.-I. Archipel, onder leiding van den heer Riel. Het schip wordt 17 Mei te Tandjong Priok verwacht.

M. E. Curiel. Te 's-Gravenhage overleed in den ouderdom van 65 jaar de heer Morris E. Curiel, lid van den Raad van Bestuur van Curaçao, directeur van de Curaçaosche Bank, enz.

Fr. H. van Duyvenboode Varkevisser. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van 53 jaar overleden Ir. H. van Duyvenboode Varkevisser, oud-hoofdingenieur bij de Burgerl. Openb. Werken in Ned.-Indië.

Ph. von Mauritz. In den ouderdom van 59 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer Ph. von Mauritz, gepens. luitenant-kolonel tit. van het O.-I. leger. De overledene was gerechtigd tot het dragen van onderscheidingsteekenen voor belangrijke krijgsverrichtingen in Atjeh.

Mellink. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 74 jaar, overleden de heer A. Mellink, scheikundig ingenieur en oud-assistent-resident.

Brocx. Te 's-Gravenhage overleed de heer L. Brocx, oud Oost-Indisch ambtenaar.

L. de Vos. Te Samaden (Zwitserland) is overleden Mr. L. de Vos, lid van den Raad van Justitie te Makassar (Aneta).

H. Arbman Bergh. Aneta seint d.d. Medan, 5 Maart. Een Javaansche koelie vermoordde met parang-

RIETEN MEUBELLEN

H. F. SCHMIDT

BAKKERSTRAAT 24

ARNHEM :: TEL. 1538

VELE INDISCHE
DANKBETUIGINGEN

TEKENINGEN OP AANVRAAG

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, K. Voorhout 6. Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Voorzitter van den Landraad te Soerabaja.

PENSION PARCOORD, Apeldoornsche str. 14, ARNHEM
Prachtige kamers - prima keuken - matige prijzen!
G. A. S. LINTHOUT.

houwen den assistent H. Arbman Bergh van de onderneming „Soekaranda” in Langkat.

Pangeran Ario Poerbadinigrat. Solo, 2 Maart (Aneta). Overleden is Pangeran Ario Poerbadinigrat, de oudste broeder van den Soesoehoenan.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Nabetrachting over het Indische Feest van
25 Februari j.l.

Het kan niet ondienstig zijn hier een kleine nabetrachting te houden over het Indische Feest door Boeatan op 25 Februari j.l. te 's-Gravenhage gehouden. Behalve hetgeen de dagbladders er over mededeelde, hebben sedert ook verschillende weekbladen en organen van vereenigingen er het hunne van gezegd.

De redactie van het maandblad der „Nederlandsche Vereeniging van Huisvrouwen” schreef in het jongste nummer:

„Den 25en Februari is in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen een feestavond gehouden ten bate van den Oost- en West-Indischen Kunstarbeid en aangeboden aan de presidente van Boeatan, mevr. G. van Beresteyn-Tromp, uit waardeering voor hetgeen zij gedurende 25 jaren voor dien kunstarbeid heeft gedaan. Mevr. Van Beresteyn, die ook bestuurslid is van de „Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen” 1), is bij al haar werk steeds geleid

1) Bij iederen cursus dezer zoo nuttige school worden de leerlingen eens rondgeleid in de Toonzalen van Boeatan en haar op het hart gedrukt, ook gedurende haar verblijf in den Archipel, daadwerkelijk belang en waardeering te koesteren voor den fraaien kunstarbeid der inboorlingen, waarmede zij in aanraking zullen komen. — Red.

F. HOLLAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor families, welke naar Indië vertrekken; grootte ervaring op dit gebied. 5586

SCHOENWINKEL:

„Betere” binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY K BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL's Foot Service

Rijnstraat 34 - Grootte Oord - Varkenstraat

KON. NED. MANDENFABRIEK FERD. VAN VLIET

STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 677

ALLE SOORTEN MANDWERK
SERRE-MEUBELLEN

geweest door haar liefde voor de inlandsche bevolking ginds en den eerbied voor een schaving, die zich uitte in haar kunst. Door die kunst aan te moedigen en te beproeven deze in ons land te doen begrijpen en waardeeren, heeft zij, ondanks zware moeilijkheden veel gedaan voor de versterking van de banden, die Nederland en Indië verbinden, en van beteekenis zijn voor alle huisvrouwelijke wien zonen of dochteren misschien morgen naar Indië gaan en daar hebben samen werken met de inlandsche bevolking. Vandaar dat we ook hier een woord van dank willen brengen aan de vrouw, die 25 jaar met taalvolharding heeft volgehouden.”

En zal blijven volhouden... had de schrijfster gerust aan toe kunnen voegen, want als een ernstig mensch aan een grootsche taak werkt, wijdt hij zij er zich geheel aan, te meer als nog maar weinig gen zich bewust zijn van de zedelijke noodzakelijkheid van dat werk.

In „De Haagsche Vrouwenkroniek” van 2 dezer schreef de hoofdredactrice, Jkvr. Jacqueline Reijneke van Stuwe, o.m.:

„Het Haagsche publiek heeft door een ruime opkomst — de groote zaal van het Gebouw was geheel gevuld — getoond de waarde van deze veelomvattende arbeid te begrijpen.” Zij voegde daaraan toe: „t Is nu maar te hopen, dat men ook in (en voor) de toekomst het streven van Boeatan zal steunen.”

Hoewel het „feestvarken te zijn” zooals de volksmond 't noemt, ook zijn minder prettige zijde heeft, zullen dergelijke hartelijk waardeerende woorden der presidente van Boeatan toch zeker wel sterken en aanmoedigen bij het volbrengen van haar lang niet gemakkelijke taak. Zooals zij zoo terecht in haar kort dankwoord dien avond te kennen gaf:

„Boeatan heeft tot volvoering van haar edel streven veel hulp en steun noodig van belangstellende medewerkers in Oost en West, vooral ook die der Nederlandsche Regering!”

* *

„De Indische Verlofganger” van 1 dezer schreef:

„Door ziekte zijn wij helaas verhinderd geweest het Indische feest, ter eere van mevrouw Van Beresteyn-Tromp, Maandag j.l. in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage gegeven, bij te wonen.

„Het spijt ons des te meer, daar wij gedurende vele jaren het werk der wakkere presidente van Boeatan hebben kunnen volgen en haar gaarne mede gehuldigd hadden.

„De invloed van haar streven voor de meerdere kennis in Nederland van de Indische Kunstnijverheid is inderdaad zeer groot geweest. Men zou zelfs kunnen zeggen, dat zij er den eersten stoot aan gegeven heeft.”

Daarna vermeldt het blad het verslag van het Correspondentiebureau, dat verleden week reeds hier werd weergegeven, en eindigt met de woorden:

„Kortom, het was een prachtige avond, die eere bracht, wie eere verdient en die een uitmuntende propaganda is geworden voor den arbeid van Boeatan!”

Naar wij uit goede bron weten, is juist die propaganda voor den arbeid van „Boeatan” de reden geweest waarom de presidente, die wars is van iedere persoonlijke huldiging, dezen feestavond heeft aanvaard, te meer, omdat daarmede ook de gelegenheid werd geopend tot laatste deelname aan de Boeatan-loterij, waarvan de trekking vóór 1 Maart moest plaats hebben. Hoewel helaas nog niet alle loten waren geplaatst (Boeatan hield er nog enige honderdtallen over) is die trekking op 28 Febr. j.l. geschied om 4 uur des namiddags in Heulstraat 19, onder een grooten toeloop van belangstellenden, in Boeatan's gezellige theesalon, te midden der Indische Kunstnijverheid.

Volgens belofte geven wij hier de

TREKKINGSLIJST

van de Verloting

gehouden door BOEATAN te 's-Gravenhage, op 28 Februari 1929, ten overstaan van den Notaris Mr. S. K. D. M. van Lier te 's-Gravenhage.

Lot	Prijs	Lot	Prijs	Lot	Prijs	Lot	Prijs	Lot	Prijs
44	5	981	61	1964	29	3340	82	5221	45
46	38	1079	34	2039	79	3372	14	5288	44
48	08	1277	94	2086	97	3406	83	5351	17
49	93	1281	49	2113	13	3410	36	5412	40
50	95	1282	10	2151	58	3532	84	5418	55
51	11	1301	33	2168	15	3990	12	5434	54
52	67	1320	32	2176	77	4037	72	5464	57
53	69	1354	1	2181	52	4076	31	5492	8
54	18	1364	26	2285	76	4324	62	5527	80
55	35	1380	24	2288	59	4424	88	5575	20
56	78	1381	25	2330	73	4640	96	5584	98
57	27	1497	22	2337	66	4695	42	5657	63
58	92	1553	87	2350	47	4724	64	5679	37
59	50	1582	51	2525	86	4845	46	5685	9
60	65	1589	71	2577	60	4922	75	5784	16
61	89	1655	43	2678	81	5032	48	5818	28
62	91	1685	100	2859	7	5038	74	5824	39
63	23	1875	90	3181	53	5091	4	5839	85
64	30	1948	41	3254	19	5098	3	5938	21
65	56	1957	70	3305	2	5212	99	5949	6

De prijzen zijn in Boeatan's achter-toonkamer gesteld en kunnen door de winners, op vertoon van hun loten, dadelijk worden meegenomen. Deze loterij zal het hare er toe bijdragen om het fraaie Indische handwerk meer algemeen bekend en bekend te maken.

Gelukkig wordt ook in Indië zelf meer en meer diezelfde richting gewerkt. Zoo lazen wij in de jongste Java-bladen over een

Tentoonstelling van handenarbeid op de Passar-Malem te Solo:

Voor de door het Comité pasar-malem georganiseerde tentoonstelling van handenarbeid van scholen bestaat groot animo. De ruimte, 6 vakken van 4 M. in het vierkant, blijkt onvoldoende te zijn. Er zijn ook inzendingen van verenigingen, zoals de vrouwenverenigingen Wanito Sedjati van Solo en Wanito Oelomo van Jogjakarta²⁾. Voor den arbeid van de zendingsscholen is een aparte plaats op verzoek van dr. Van Andel gereserveerd.

Nader vernemen we, dat het sub-comité voor handenarbeid op verzoek van het Verbondsbestuur P.G.H.B. van plan is om de tentoongestelde artikelen aan te houden voor het Onderwijzerscongres, waarop een lezing zal worden gehouden over het onderwijs in handenarbeid.

Onder Midden-Java-Nieuws lezen wij iets later, wat de verschillende Departementen op die Pasar-Malem te Solo hebben ingezonden, o.a.:

„Onderwijs exposeert teekeningen van de Japansche en Indische scholen, zoowel versieringsteekeningen als natuurteekeningen, waarbij onmiddellijk opvalt, dat op de Japansche scholen de spontaniteit hooger staat dan de afwerking, in tegenstelling met de teekeningen van de Indische scholen, waar afwerking op de eerste plaats komt.”

„Bij den „stand” van het gevangeniswezen vinden wij leerwerk van Solo, sierkarpotten in maten en prijzen van Pekalongan. Batikwerk alle maten en prijzen van Pekalongan. Batikwerk van de vrouwengevangenis te Semarang.”³⁾

Beide Inlandsche verenigingen op weefgebied.

Zoals de trouwe lezers van dit weekblad zich vroeger, vóór-oorlogsjaren zullen herinneren, is op zoek van wijlen den heer Gébel, toen chef van het gevangeniswezen, door Boeatan de heer Ducro, oud-voorzitter van den batikkunstenaar Chris Lebeau, aange-

MODE-ACADEMIE J. & G. DE GRAAFF

ANNA PAULOWNA STRAAT 18a :: DEN HAAG

AANVANG VAN DEN NIEUWEN DAG- EN AVONDCURSUS 4 MAART

Opleiding in het Patroontekenen (volgens nieuwe Fransche Coupe) - Costuumnaaien en Knippen. Het onderwijs wordt door ervaren Leeraren gegeven - Prospectus met inlichtingen gratis bij de Directrice G. DE GRAAFF

„De opvoedingsgestichten van Tangerang, Malang, Semarang en Ngawi exposeeren daarnaast. Dat hier heel wat bereikt is, en dat men ernstige pogingen in het werk stelt om de afgedwaalde en verwaarloosde jeugd tot bruikbare mannen te vormen, blijkt duidelijk uit de inzendingen op het gebied van houtwerk, schilderwerk en ijzerbewerking. Vooral een stel zelfgemaakte gereedschappen moet ieders bewondering afdwingen.”

Hoewel veel van bovengenoemd handwerk meer onder „ambachtskunst” te rangschikken is, zal juist als de nadruk bij de leiding tevens valt op hetgeen besloten ligt in de laatste lettergreep van dit woord, kan ook daarin Boeatan's streven tot uitdrukking komen.

Naar wij hopen, zal ook Boeatan eerlang in de gelegenheid gesteld worden, zij 't een kleine tentoonstelling van een en ander in haar Toonkamers te houden, want het is immers goed, dat er voeling blijft tusschen de Oostersche en Westersche kunst- opvattingen en smaken, ook op handwerkgebied.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Genève.

Albert Thomas is — naar het inzicht van De Loc. (24/1, blz. 6, 17 en 31) — een merkwaardige en boeiende figuur en hij heeft zeker vele harten gewonnen. Dit neemt niet weg, dat de heer Thomas zijn bezoek-van-drie-dagen aan Ned.-Indië besloot met een redevoering, waarin o.m. het volgende te verstaan werd gegeven: „De poenale sanctie behoort in de 20ste eeuw niet thuis en zal afgeschaft moeten worden; de heerendiensten behooren ook in deze eeuw niet thuis en moeten ook afgeschaft worden; er behooren Inlanders naar Genève te worden afgevaardigd; het Kantoor van Arbeid is nuttig, maar werkt met te weinig personeel.” De heer Thomas weet van al deze dingen in Ned.-Indië niets, maar zijn uitspraken waren er niet minder stellig om. Dit alles kan in de Inlandsche samenleving weer misverstanden wekken en dit leent zich mede voor velerlei politiek misbruik. Maar overigens blijft het geval op zichzelf van ondergeschikte beteekenis; aan de reeksen lichtvaardige oordeelvellingen over Indische zaken zijn er weer eenige toegevoegd. Erger zou het zijn, indien naar aanleiding van dit bezoek verkeerde begrippen zouden postvatten over de beteekenis van het Internationaal Arbeidsbureau te Genève. Zelfs in Europa ziet men de werkzaamheden van dit Bureau niet zonder ernstige bedenkingen. Juist omdat het geenlei beslissende bevoegdheid heeft en juist omdat zijne praktische resultaten zoo uitermate gering zijn, richt dit steeds uitgroeiend orgaan zich telkens tot nieuwe onderwerpen. Daartoe behooren nu de „Sociale verhoudingen in het Oosten.” Dit Bureau, een der vele organen van den Volkenbond, kan niets doen dan gegevens verzamelen en daar statistieken van maken; zijn werkzaamheden zijn zuiver van informatorischen aard. Aan de ontwikkeling van den Volkenbond behoort een ieder mede te werken. Te Genève, als ontmoetingspunt van internationale belangen, behooren Nederland en Indië waardig vertegenwoordigd te zijn. Aan pogingen tot vruchtbare internationale samenwerking behoort steun te worden verleend. Maar met alle kracht behoort er tegen te worden gewaakt, dat organen van den Volkenbond zich ten aanzien van de overzeesche deelen des Rijks bevoegdheden, of zelfs maar den schijn van bevoegdheden zouden aanmatigen, die niet bestaan. Met alle klem moet er ook tegen worden gewaarschuwd, dat in de Nederlandsche of in de Indische politiek bepaalde groepen een soort van „beroep op Genève” willen suggereren, dat niet bestaat.

Wij verwijzen naar het Bat. Nwsbl. (23/1 „Thomas” en „Albert Thomas' afscheid”), de Java-Bode (24/1 „Vlotte documentatie” en „Prof. Grimshaw's

wezen om in die vrouwengevangenis gedurende eenigen tijd leiding te geven, hetgeen, naar gebleken is, vooral ook financieel, een succes is geworden. Vroeger was ook batikwerk van daar bij Boeatan te koop; thans wordt alles in Indië door de toeriste” opgekocht.

enquête”), de Deli Crt. (28/1 „Twintig-jarig be- slaan der Vakver. voor Ass.”), De Loc. (23/1, blz. 32 „Een verlofsquaestie”), De Sum. Post (29/1 „A. Thomas en de P. S.”; 31/1 „De heerendiensten”) en het Soer. Hbl. (23 en 24/1, 2e bl. „Lugano”, B.).

Teekenen.

Het Bat. Nwsbl. (24/1) constateert communistische actie in de Afghaansche rebellie, in Britsch-Indië, in Indo-China en in China, en geeft een antwoord op de vraag: „Zou dan in het Oosten alleen Ned.-Indië thans, in gelukkige isolatie, van de communistische actie niet meer te vreezen hebben?” Prof. Treub heeft het tegendeel met grooten nadruk verkondigd, maar — zoo voeren sommigen tegen — van communistische agitatie valt thans niets te bespeuren. Wie dit feit tot uitgangspunt neemt, krijgt gelijk op de manier van den struisvogel, die met den kop in 't zand van geen gevaar weet! Die miskent ook Moskou's veelzijdigheid in methode. Officieel zijn de relaties tusschen de „Perhimpöenan Indonesia” en Moskou via de Liga verbroken; wie echter de verslagen leest van het op 22 Dec. gevierde herdenkingsfeest, bemerkt dat men de communisten kan loslaten zonder door hen te worden losgelaten. In die openbare bijeenkomst waren Lou de Visser, Wijnkoop, dr. Koch en het bestuur der Liga (Lefebvre, Schmidt, Fimmen) aanwezig ter viering van het feit, dat de P. I. van „studenten-organisatie tot politieke machtsfactor” is uitgegroeid, zooals Moh. Hatta het uitdrukte. Het B. N. is dan ook van meening, dat thans vanuit Nederland groter gevaar dreigt dan Inlandsche propagandisten, rechtstreeks uit Moskou geïnterneerd, in de jaren 1920 tot '26 uitrichtten. Want indirect wordt thans, soms met bewuste medewerking van de studeerende jongelui, soms wellicht ook zonder, een corps propagandisten gekweekt, dat de „nationalistische” agitatie in Indië versterkt, maar in wezen communistische belangen dient. Helaas mag men het risico niet loopen, dat te goeder trouw meeloopende nationalistien te laat tot de erkenning der feiten komen. Scherpe controle en krachtige maatregelen, zoo noodig, zijn, voor wie de teekenen verstaat, onoverwinnelijk. Het nationalisme als schild voor extremistisch drijven, is gevaarlijker dan het communisme, open en bloot gepropageerd.

Het Bat. Nwsbl. schrijft over „De Chineesche communistische partij” (23 en 24/1) en „Het communisme” (24/1), De Loc. over „De Perhimpöenan Indonesia” (23/1, blz. 32), „het Verre Oosten” (26/1, blz. 51) en „Nederlandsche Politiek” (24/1, blz. 3, E.), het Soer. Hbl. over „Mandsjoerije” (19 en 25/1, 2de bl.), „Zuid-Afrika” (19/1, 5de bl. Ir.) en „Br.-Indië” (25/1, 3de bl.), De Sum. Post over „De Chineesche grondwet” (30/1, Dr. J. Lewin), de Java-Bode over „Partijformatie en Volksraad” (25/1).

Indrukken van het P. S. I.-congres.

Een volle week hebben de zittingen van het 15de P. S. I.-congres te Weltevreden geduurd. Meer dan 30 afdelingen, uit alle deelen van den Archipel, hadden hun afgevaardigden gestuurd. Tezamen met de afgevaardigden van de Madjelis Oelama en de S. I. A. P. waren er op de strikt besloten vergaderingen steeds een kleine honderd personen bijeen. De Java-Bode (25/1) qualificeert de stemming en de besprekingen als onloochenbaar nationalistisch en anti-Westersch, dus volkomen in de lijn van de politiek der huidige Inlandsche beweging in Ned.-Indië. Van de padvindes-liederen en de Quran-lezingen af tot de eindbesprekingen toe was dit congres doordrenkt van het agressief „Indonesisch” Nationalisme, één doel beoogend: „gelijkheid en onafhankelijkheid”. „Wat wil men?” — aldus een Kiaji bij den uitleg van een Quran-vers — „Onafhankelijkheid? Die is in Gods hand. Van hem alleen kunnen wij die verwachten en ook verkrijgen. In den dienst van en in vol vertrouwen op Allah, zal die onafhankelijkheid ons geworden. Het volgen van de voorschriften in den Quran en Hadis is het voeren van de politiek van den Islam, zowel nationalistisch als internationalistisch. De Islam kent geen stand- en klassen-verschil, geen adel en geen proletariër, geen overheerscher en overheerschten. En van dit standpunt uit richt zich de actie van de „Partij Sarekat Islam Indonesia” tegen de bestaande ongelijkheid en ongelijkwaardigheid en knechtschap, een actie, welke in de besprekingen sterk tot uiting kwam. Versterking van het nationaal h. wordt nagestreefd door de op-

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

richting van de departementen van Nationaal Onderwijs en Nationale Volksopvoeding, door het doen herleven van Vak- en Bedrijfsverenigingen van de arbeiders en landbouwers. De Islamietische grondslag van deze actie moet worden versterkt door de oprichting van de Madjelis Oelama en de stichting van een „Instituut Islam Indonesia”. Ondanks den wil tot samenwerking ontstaat aldus toch een kloof tusseben de P. S. I. I. en de andere in de P.P.P.K.I. vereenigde Nationalistische vereenigingen en partijen. Niet alleen werd door de P. S. I. I. nogmaals samenwerking in het bestuur van Indië afgewezen en de overtuiging van de nuttelosheid daarvan in verscheidene toonaarden weer gesterkt, doch ook werd *regeeringsbemoedienis in godsdienstzaken* ontoelaatbaar geacht, ofschoon voor enkele gevallen beslissingen de sanctie van de Regeering wordt geëischt. Bevolkingsbezwaren, algemeene zoowel als plaatselijke, zullen door het partijbestuur t.z.t. bij de Regeering worden voorgebracht. Verscheidene hieronder dateeren reeds van vroeger en worden nu weer als nieuwe kost opgediend. Ten congresse werden eenige beslissingen genomen van ver-strekkend belang voor de Islamieten in Indië: betreffende het *huwelijk* en de *scheiding* en *herroeping* van de scheiding. De werkelijke *positie der vrouw in den Islam* werd verduidelijkt. Dit moet in de vereeniging worden geprezen, aangezien de algemeene meening, in en buiten den Islam, omtrent de minderwaardigheid der vrouw dient te worden bestreden.

De *Deli Crt.* (29/1) geeft haar oordeel over „Redelijke bevrediging van staatkundige aspiraties”.

Ambachtsscholen in het Batakland.

Villanus vertelt in het *Soer. Hbl.* (19 en 21/1, 3de bl. „In het Batakland”) o.m. van de neiging van den Batak voor het technische. De *ambachtsschool te Sibolga* was nog kort geleden, door slecht beheer, een kwijnende instelling. Tijdens V.'s bezoek waren er 105 leerlingen aan het werk, allen aanstaande metaalbewerkers en chauffeurs, die werkten met een ontropisch tempo. Het was een lust te zien, met wat een ijver de jongens bezig waren, en hoe keurig zelfs de beginners hun werkstukken afleverden. Het is een cursus van drie jaren. De oudste leerlingen reparaerden al een oude motorbrandspuit van de gemeente, een in elkaar gereden motorfiets van de veldpolitie, en dergelijke karweitjes. Zij waren dus reeds bruikbare monteurs. De belangstelling voor de school was zeer groot; de leerlingen betalen f 0.75 schoolgeld per maand. Elders in de Buitengewesten hoort men van kwijnende of opgeheven ambachtsscholen, uit gebrek aan belangstelling voor handenarbeid. Was het misschien de kans om chauffeur van hogere orde te worden, die hier te Sibolga de aantrekkingskracht vormde? Maar ook de zending heeft bij *Balige* veel plezier van een ambachtsschool, waar houtbewerking hoofdzaak is.

De *Loc.* bespreekt „De Subsidie-ordonnanties voor het Bijz. Westersch Lager Onderwijs en Mulo” (17, 21, 24 en 28/1).

Geschenk voor de Minahassa.

Bij de herdenking van het 250-jarig bestaan van het contract der Minahassa is ook gerept van het plan om een *speciale inrichting voor tuberculoselijders* in dat land te bouwen. Z. toont in het *Soer. Hbl.* (25/1, 3de bl.) aan hoe noodzakelijk het is dat de bestrijding der tuberculose daar met kracht wordt aangepakt. *Prof. Weck*, thans met verlof in Europa, heeft over het heerschen der tuberculose in de Minahassa een uiterst belangwekkend rapport ingediend; er waren cijfers, welke den toestand als schrikwekkend demonstreerden. „Sakit tereng” is zoo oud als de geschiedenis der Minahassa. Niettemin deed de bevolking er niets tegen en verzuimt zij zelfs de allereenvoudigste voorzorgsmaatregelen. Het mag verbazing wekken dat de leiders van dit volk zich wel met alle macht roeren op het gebied der politiek, doch de noodzaak der gezondmaking van hun volk negeren.

Voorts betoogt Z. dat er onder het volk in de Minahassa ook krachtig propaganda dient te worden gemaakt tegen het ernstig misbruik dat van allerlei soorten *sterken drank* wordt gemaakt. Dit is een nog grooter kwaad, omdat velen allerlei inferieure en schadelijke vloeistoffen innemen. In 1927 werden ingevoerd: bier, cognac, jenever, whiskey en wijn. De populaire inheemsche drank is *sagoeweer*. De daling van den invoer van arak in 1926 en 1927 is toe te schrijven aan den invoer van

grootte hoeveelheden *brandspiritus*, waarvan door toevoeging van water, een drank (ladoo) wordt gemaakt, welke vrij snel dronkenschap tengevolge heeft. Het drankmisbruik krijgt, direct of indirect, nog grooter beteekenis voor het fysiek in een land waar tuberculose zoo angstwekkend dikwijls voorkomt. Ook mag niet worden gezwegen over de groote sommen aan *luxe-voorwerpen* betaald, terwijl velen voor goede voeding geen geld over hebben.

Ontvoogding in de Buitengewesten.

Z klaagt in het *Soer. Hbl.* (24/1, 3de bl. „Naar Oosterschen vorm”) zijn leed over de misère, die tot nu toe de *ontvoogding in de Buitengewesten* te zien gaf. Hij geeft een staat van Inlandsche hoofden en ambtenaren, voornamelijk op Celebes en in de ontvoogde Minahassa, waarbij ernstige staaltjes van verwaarloozing of gezagsmisbruik aan het licht kwamen. Overal waar de ontvoogding voortschreed met vermindering van de Europeesche contròle, kwamen dergelijke gevallen aan het licht tot een omvang, die men bijna niet mogelijk zou achten. Vervalsching van officieele stukken tot het bedekken van misdrijven of fraudes waren schering en inslag. Z. concludeert, dat de ontvoogding in de Minahassa een failure is. Bovendien waren er tal van tekortkomingen op financieel-administratief gebied. Van de 7 controleurs B. B. in de afd. Menado zijn er officieel nog 3, in werkelijkheid nog 1 over, belast met het toezicht op het ontvoogde bestuur. Dat toezicht wordt natuurlijk in de praktijk illusoir, blijkens het aan het licht getreden kwaad, dat uiteraard nog maar een deel is van hetgeen er geschiedt. Er is, in strijd met de opmerkingen van theoretici, eerder reden om aan te nemen dat, naarmate de toestand der ontvoogding langer bestaat, de terugval in typisch Oostersche verhoudingen zich sterker zal accentueeren.

De *Deli Crt.* (30/1) deelt de meening van Z., doch trekt tevens een vergelijking tusschen West-Europeesche landen en Zuid-Amerikaansche republieken. Deze republieken staan in hun bestuursstelsel, hun administratie, hun rechtspraak en hun geheele staatkundige levenshouding, vrij ver van het ideaal, dat wij ons daarvan in West-Europa nu eenmaal voorstellen. Wie in die landen zaken drijft of er zelfs maar alleen als toerist heentijgt, heeft van tevoren nu eenmaal met alle daarmee gepaard gaande risico's rekening te houden. Europeesche zaken in Rusland van voor den oorlog hielden op hun begrooting nu eenmaal rekening met de groote sommen, die zij aan allerlei ambtenaren en instellingen hadden te betalen. Wie zich daaraan wenscht te onttrekken, kon beter direct zijn zaak sluiten en liquideeren. Wil men hier in Ned.-Indië ontvoogding en zelfstandigheid, dan heeft men casu quo al deze factoren vooraf te overwegen en te verdisconteeren.

De *Sum. Post* plaatste artikelen over „Bolivia en Paraguay” (26/1) en „Bukowina en Bessarabië” (31/1, Ch. Boon).

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Hieronder volgen eenige grepen uit de rubriek „Vaderlandsche Kroniek” van het tijdschrift *Indonesia Merdeka*, orgaan van de Indische-studentenvereniging „Perhimpunan Indonesia” in Nederland, van November—December 1928.

Wij kunnen niet nalaten in deze kroniek melding te maken van het jongste erfpachtschandaal in Ranau (in het gewest Palembang-Red.), waar gronden (36.000 hectaren) toebehoorende aan de bevolking, ondanks hevig verzet der rechtmatige bezitters, door het bestuur in erfpacht worden gegeven aan een Hollandschen ondernemer, waardoor 6400 *Indonesiërs van hun bezittingen werden weggejaagd!*

Als hierop volgde eerst een groote Indonesische protestmeeting, daarna een motie dienaangaande in den volksraad, antwoordde de regeering op deze uitingen van protest slechts, dat zij overleg met het opperbestuur over de erfpachtsaangelegenheden pleegt, aangezien deze erfpachtsaangelegenheden in zoverre een imperiaal belang zijn, dat de regeering de aangelegenheid van zoodanig gewicht acht, dat zij zonder overleg met het opper-

bestuur op dit gebied geen ingrijpende maatregelen zal nemen, wat niet wegneemt, dat de eigenlijke beschouwing van dit onderwerp in de eerste plaats hier te lande (Indonesia) zal moeten geschieden.

Wij weten bij voorbaat waartoe dat verschuiven op de lange baan leiden zal. Als het betreft onderwerpen waarmee voordeelen voor de blanke kapitalisten gemoeid zijn, worden die onderwerpen dadelijk gerekend te behooren tot „imperiale belangen”, wat dus eigenlijk hierop neerkomt dat Westersche kapitalisten-belangen imperialistische belangen zijn. Men vraagt zich niet af of die onderwerpen ten nauwste samenhangen met de belangen der Indonesische bevolking, of die aangelegenheden ten nauwste raken de sociale en economische toestanden van het overheerschte volk. Een spoedige en rationeele afdoening van zaken wordt in dit geval niet noodzakelijk geacht.

Zoo is het nu met de erfpachtinstelling, zoo is het ook steeds gegaan met de beruchte *poenale sanctie*. In 1918 reeds, onder den druk der woelige Novemberdagen, toen alom in de wereld de atmosfeer zwanger was van revolutionaire stroomingen, was één van de eerste dingen die de blanke kapitalisten en imperialisten voor Indonesia voorschreven, „afschaffing der poenale sanctie”. In de „Volksraads”-zitting van 18 Juni 1918 verklaarde de overheerscher bij monde van den directeur van justitie dat „door de regeering in beginsel (is) beslist en aan belanghebbenden medegedeeld, dat binnen weinige jaren de poenale sanctie afgeschaft moet zijn”.

In 1921 sprak de regeering reeds anders. De vrees voor een eventueele revolutie bestond toen niet meer en de directeur van justitie, onder den druk der zich weer machtig voelende blanke kapitalisten, verklaarde dan ook in dien raad, dat „gebleken is dat thans met geen mogelijkheid een termijn kan worden bepaald, binnen welken de poenale sanctie afgeschaft zal zijn”.

En thans, ruim 10 jaren dus na de eerste regeeringsverklaring, wordt verkondigd, dat er een *zeer geleidelijk begin van afschaffing van het koeliecontract* zal worden gemaakt. Een commissie onder den heer Vreede is ingesteld, die eveneens voor geleidelijke afschaffing is. Het rapport van deze commissie vond reeds bij voorbaat heftige bestrijding van de zijde der ondernemers. Een gewezen regeeringsambtenaar, de oud-gouverneur van Sumatra's Oostkust, verklaarde zich zelfs zeer pertinent tegen de afschaffing dezer verkapte slavernij, welke hij een „nuttige” en „grootendeels onmisbaar instituut” noemde. Bedenkkelijk is ook de uitlating van den voorzitter der Rubberplantersvereniging ter Sum. Oostkust, Mr. Buffart, in diens rede op de jaarvergadering dezer organisatie, dat de aanslagen op het personeel van den werkgever geen oorzaak, doch slechts een communistischen ondergrond hebben.

Niet het gezegde van dezen kapitalist op zich zelf is bedenkkelijk, maar de gevolgen daarvan, n.l. dat men in dien „communisticchen ondergrond” een welkom voorwendsel zal zoeken om de poenale sanctie te handhaven, omdat deze niet de oorzaak zou zijn van de vele en steeds toenemende aanslagen.

Zoo worden er steeds weer nieuwe motieven „ontdekt” en allerhande middelen bedacht om dit soort van slavenarbeid te bestendigen. Hiertoe kunnen wij zeker ook rekenen het streven der blanda-regeering naar zeer geleidelijk begin van afschaffing. Als uitvloeisel van dit streven is dan o.a. aan te merken het voorstel van den overheerscher om in de staatsmijnen hen, die na 3 jaren contract nog willen blijven en dus betrouwbaar zijn, verder als vrije arbeiders te laten doorwerken. Verder *overweegt* de regeering wijziging van den arbeidsduur der contractarbeiders, n.l. van 10 tot 9 uur te stellen. Als men in aanmerking neemt dat de *contractarbeiders slechts tweemaal per maand één vrijen dag* hebben, dan springt de verregaande achterlijkheid van de arbeidswetgeving in Indonesia duidelijk in het oog!

Toch schreeuwen de blanda-kapitalisten reeds moord en brand en achten zij een 10-urigen, liefst meer-urigen arbeidsdag noodzakelijk.

Tot zoover hebben wij nog niet gesproken over de houding van den overheerscher jegens de nationale beweging. In onze vorige kronieken hebben wij reeds melding gemaakt van de misleidingspolitiek van den overheerscher inzake den volksraad, n.l. het zgn. Inlandsche meerderheidsvoorstel der regeering. Na een driedaagsch debat heeft de Tweede Kamer in Holland met overgroot meerderheid het wetsontwerp tot wijziging van eenige artikelen van de Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië aangenomen, waardoor het aantal Indonesiërs in den raad van 25 op 30 wordt gebracht.

Hoewel dit wetsontwerp slechts een bloot volksbedrog is, heeft het de gemoederen der Sana-groep

7 Maart
pen :
daarr
churc
nale
te Ar
verte
In
schuc
werp
snede
Blanc
Nar
heers
„De
wone
de be
politi
verkl
De
van
bleke
schie
len. I
ving
in aa
en ge
Ve
den
luidj
doeli
zijn
werk
Be
buite
make
der g
gand
vorm
heeft
wijd
wekk
lands
sche
men
pelijk
en in
gand
niet
polit
past,
dern
onde
En
tikel
Ner
scher
gene
nlic
actie
aan
prop
zoo
lever
Ti
(lees
door
op
natie
heer
tigit
vera
hun
hun
D
door
zich
kan
onth
H
zach
drie
dag
alle
voor
voor
M
E
sch
Ner
zee
nia
h
its
anc

pen in opstand gejaagd. De actie van Trip c.s., daarna van Colijn c.s. in zijn veel besproken brochure, haast terzelfder tijd de actie van de Nationale Unie in Holland, die, na een protestvergadering te Amsterdam, een memorandum stuurde naar de vertegenwoordigende lichamen.

In één woord, de Blanda's hebben zooveel opschudding en lawaai gemaakt over dit wetsontwerp, alsof het hart hun uit het lichaam wordt gesneden. Hoe zal het dan zijn als Indonesia het Blanda-juk voorgoed van zich afwerpt?

Naast deze politiek van misleiding gaat de overheerscher zich steeds meer en meer versterken. „De aanbevolen middelen tot bezuiniging op den gewonen dienst zijn alle ongewenscht, onder meer de beperking van de uitgaven voor leger, vloot en politie”, heeft de overheerscher in den volksraad verklaard.

De werving voor het leger in Indonesië, waarvan de Indonesische elementen niet ongevoelig bleken te zijn voor de nationalistische ideeën, geschiedt thans volgens „gezonde” wervingsbeginselen. Een strenge selectie wordt ingevoerd, de werving heeft nu plaats dessa-gewijs, waarbij niemand in aanmerking komt die niet in de desa geboren en getogen is.

Verder worden bij voorkeur onontwikkelde lieden gerecruiteerd, omdat eenige ontwikkeling „de luidjes allerlei aspiraties doet toekomen”. De bedoeling van dit gezonde wervingsbeginsel zal wel zijn critieklooze, willooze, echter levende moordwerktuigen te scheppen.

Betreft dit alles interne versterking, ook naar buiten zoekt de overheerscher zich krachtig te maken, door zich steeds te beijveren om den steun der groote mogendheden te erlangen. Zijn propaganda in het buitenland uitte zich onlangs in boekvorm. De „Illustration économique et financière” heeft n.l. samengesteld een speciaal nummer gewijd aan Nederland en Indonesia. In dit geschrift wekken de Nederlandsche ministers van Buitenlandsche Zaken en Koloniën en ook de Nederlandsche gezant te Parijs de Franschen tot inniger samenwerking en verhooging van de gemeenschappelijke belangen op, welke de beide landen in Europa en in hun Koloniën verbinden. In zulk een propaganda-geschrift mag de naam van Treub natuurlijk niet ontbreken. Met het wijzen op de open-deur politiek, welke de overheerscher in Indonesia toepast, lukt deze beziddigde voorzitter van den Ondernemersraad de Franschen om hun gelden in ondernemingen in Indonesia te beleggen.

En in „La Dépêche Coloniale” wordt in een artikel getiteld: „L'activité communiste aux Indes Néerlandaises”, gepleit voor samenwerking tusschen de verschillende Europeesche Gouverneurs-generaal in het Verre Oosten. „Gemeenschappelijke inlichtingen-diensten en een gemeenschappelijke actie moeten worden overwogen in verband met de aan te wenden pogingen om de communistische propaganda te onderdrukken in die gebieden, welke zoo nauw verbonden zijn aan het economische leven van Europa”.

Tijdens de openbare zitting van den Volksraad (lees Volksverraad) op 31 Augustus j.l. werd door den voorzitter in zijn rede reeds gezinspeeld op strengere maatregelen tegen de Indonesische nationalist. Na deze zinspeling stelde de overheerscher bij monde van den regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken onlangs de volksleiders verantwoordelijk, niet alleen voor den indruk van hun woorden, maar ook voor de nawerking van hun beginselen.

Denkt de overheerscher soms dat ons volk zich door deze bedreiging laat intimideeren? Laat hij zich liever afvragen waar hij een goed heenkomen kan vinden wanneer de storm der door hem zelf ontketende volkskrachten losbreekt!

Het volksverzet van 1926—1927 was maar een zachte bries bij den ophanden zijnden storm. Bedriegen de voortekenen niet, dan zal spoedig de dag aanbreeken waarop het loeien van dien storm alle bedreigingen en intimidaties van volksraadvoorzitters en algemeene regeeringsgemachtigden voor eeuwig zal doen verstommen. Moge het zoo zijn!

Oost- en West-Ind. Literat.-Ovzicht.

De Opbouw.

Het Febr.-Nr. van „Opbouw, democratisch tijdschrift voor Nederland en Indië”, bevat een beschouwing van Mr. Dr. A. M. Joekes, getiteld: „Nederland en Indië. Schr. herinnert aan de bekende zeer donkere bladzijden uit het boek onzer koloniale geschiedenis. „Indien de eerste drie eeuwen historie van het Nederlandsche bewind over Indië iets aantoonen, dan is het, hoe het bestuur over andere volken niet mag worden gevoerd. Zij zijn

allerminst geschikt het Nederlandsche koloniale bestuur te rechtvaardigen.” Daarna wijst Mr. J. op hen die den stoot hebben gegeven om te trachten het gepleegde onrecht goed te maken, om vervolgens stil te staan bij de huidige toestanden en verhoudingen zooals deze zich, sedert het begin dezer eeuw ongeveer, ontwikkeld hebben. De schr. overziet een en ander met critischen blik en laat verschillende dingen de revue passeeren, die z. i. heden ten dage er toe bijdragen dat o.m. het vóór alles zoo zeer noodige vertrouwen der bevolking veel te wenschen overlaat. Zoo veroordeelt hij den toon van de gansche Europeesche dagbladders in Indië, meent dat de maatregelen van sommige bestuursorganen niet oordeelkundig zijn, laakt de houding der Europeesche koloniale maatschappij, enz., enz.

De Poenale Sanctie.

Het jongste Nr. van Econ.-Statistische Berichten (27 Febr.) bevat wederom poenale sanctie-literatuur. De heer G. P. J. Caspersz schrijft over „De beperking van de poenale sanctie bij de andsmijnen in Indië.” — Mr. H. Cohen de Boer geeft eene aanvulling zijner in twee vorige Nrs. opgenomen beschouwing: „Het koeliecontract in buitenlandsche koloniën”. — Prof. Dr. E. Moresco ten slotte, bespreekt de brochure van den heer W. Middendorp: Twee achterlijke arbeidssystemen voor inboorlingen in Ned. Oost-Indië.

Tropisch Nederland.

Inhoud van de fraai geïllustreerde afl. 22 (22 Febr.). Nederl.-Indië en het visscherijbedrijf (Een interview), door Joh. Langhout. [Bijzonderheden omtrent de plannen van den heer Joh. Poortman, reeder te Maassluis, tot het vestigen van een visscherijbedrijf in Oost-Indië op Westerschen grondslag]. — De onrust in Indië en hare oorzaken, Java IX, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Reisindrukken uit Makassar, door J. Servaas. — Veertig jaren ervaring in de Deli-cultures, door J. H. Marinus en J. J. van der Laan; besproken door A. W. N.

Onze Aarde.

Dit door tekst en illustratie belangwekkende jonge maandschrift blijft aan onze Indië vol aandacht schenken; ook de Febr.-afl. legt daarvan een sprekend getuigenis af. Zoo schrijft de heer J. C. Lamster over de dwergstammen in Centraal Nieuw-Guinea (in het vorig Nr. van het K. W. werd deze bijdrage reeds genoemd). — De hr. T. Adam publiceert het tweede gedeelte zijner beschouwingen over de wajang wong der Vorstenlandsche Javanen. — Verder bevat de afl. een reeks interessante afbeeldingen, met toelichtenden tekst, in aansluiting bij een in een vorig Nr. geplaatste bijdrage over de Nederlandsche Antillen.

Locale Belangen.

De 1 Febr. opent met een gevoelvol woord, gewijd aan de nagedachtenis van den burgemeester van Soerabaja, Ir. G. J. Dijkerman, die zoo plotseling uit het volle leven werd weggerukt, gevolgd door nog twee bijdragen van de hand des overledene, n.l.: Waarnemend of loco-burgemeester; en: De Java Provincie-Kiesordonnantie. — Van den overigen inhoud worde nog genoemd: Goedkeuring begrotingen en Autonomie, door X. — Enkele opmerkingen inzake het Volkshuisvestingsvraagstuk in Ned.-Indië, door J. J. G. E. Rückert.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 30 (19 Jan.). H. Adam [oud-administrateur van Pasir Nangka] † (met portret). — Citronella-olie, door Dr. Ir. H. W. Hofstede. — De bevolkingstheecultuur in de residentie West-Priangan, door Dr. Ir. L. J. Vroon (vervolg). — Beschrijving van orchideeën die in Ned.-Indië gekweekt kunnen worden, door P. M. W. Dakkus. — De voeding van onze hoenders, door G. Glaser. — Uittreksel uit de dagboeken der landbouwconsulenten van den landbouwvoorlichtingsdienst in de prov. West-Java over de maand October 1928.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 2 (16 Jan.). Oliepalmcultuur in de Maleische staten, door R. J. H. Sidmey (met afb.). — Onderzoekingen over de bloeiingen bij de advocaat, door A. B. Stout (met afb.). — Een nieuwe cultuurindustrie: de Hevea-Olie-Maatschappij, door M. A. J. Kelling. — Iets over kapok, door S. Kalf. — Het enten van hevea op castilloa. — Moderne inzichten aangaande de rubbercultuur, door Ch. H. Wright (vervolg). — Wat is humus?

De Indische Mercur.

No. 9. Over de rietveredeling en het entomologisch onderzoek aan het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie. Uittreksel uit eene voordracht van Dr. V. J. Koningsberger. — Ontdekking van de kiembaarheid van suikerrietzaad op Barbados, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De verkoopprijs van de Java-suiker uit den oogst 1928, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De suikerenquête in den Vol-

kenbond. — Toenadering tusschen moederland en koloniën. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente rubber-literatuur.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Jan.-afl. bevat de volgende oorspronkelijke verhandelingen: Massaaf afsterven van walikoe-koenboomen door den zigzagboorder, door L. G. E. Kalshoven. — De vorming en voorbereiding van den dienst der wildhoutbosschen op Java en Madoera, door Ch. S. Lugt. — Doelbewuste kunstmatige menging van djati met wildhout, door J. van Roosendaal.

Suriname.

De „Telegraaf” van 23 Febr. schrijft over het vertrek naar Suriname van den heer Koker, directeur van de Surinam Oil Cy., die tot 24 Maart voorkeur heeft op concessie voor het onderzoek naar petroleum.

„Met den heer Koker maakt de Belgische geoloog, de heer Vingerhoets, de reis mede, die thans het definitieve vooronderzoek zal verrichten, waarbij zal moeten blijken of er inderdaad petroleum in exploitabele hoeveelheid en kwaliteit aanwezig is.”

„Het is onbegrijpelijk, zei de heer Vingerhoets, dat de Ingenieur van de Koninklijke, die inder tijd in Suriname geweest is, zoo positief gerapporteerd heeft, dat er geen petroleum was, op grond van de omstandigheid dat er toen niets gevonden is.”

„De bekende Amerikaansche geoloog David White heeft jaren geleden al voorspeld, dat er waarschijnlijk in Suriname rijke olievelden gevonden worden:

„One may conclude, that oil and somewhat porous sandy rock containing hydrocarbons are present in Dutch Guyana. It seems very probably that one or more Tertiary Petrol Basins of considerable extent are present in the Northern Dutch Guyana and that oil shales capable of yielding a considerable amount of petrol by distillation occurs in that country.”

Het geschrift van David White, waaruit deze aanhaling is gedaan, is ons onbekend. Het zou ons zeer aangenaam zijn daaromtrent eenige nadere aanwijzing te verkrijgen. Misschien is de heer Vingerhoets zoo goed die te verstrekken.

* *

Wij ontvingen van het Landbouwproefstation in Suriname, Mededeeling no. 4 van December 1928: „Nadere gegevens over de nieuwe bereidingswijze van onze Liberiakoffie”, door Dr. D. S. Fernandes. Daarin wordt een uitvoerig overzicht gegeven van de beoordeeling door de makelaars van de hun toegezonden koffiemonsters, naar de nieuwe methode bereid.

Dat die beoordeelingen niet alle overeenstemmen spreekt van zelf, waar het een kwestie van smaak geldt. Onze eigen ervaring met den smaak der makelaars wijst er op dat men er niet steeds op vertrouwen kan. Er is geen sprake van dat zij steeds de soorten, wanneer die goed gebrand en getrokken zijn, uit elkaar kunnen houden. Over het algemeen waren de beoordeelingen van de uit Suriname gezonden monsters bemoedigend.

Tot dusver wordt de Surinaamsche Liberiakoffie hoofdzakelijk in de Scandinavische landen gebruikt. Het afzetgebied is dus klein. Neemt de productie in Suriname toe dan zal er spoedig een onverkoopt overschot overblijven. De methode-Fernandes heeft nu ten doel den smaak, en zoo noodig de kleur, zodanig te wijzigen dat de koffie een grooter afzetgebied vindt. Dat de onderzoekingen van Dr. Fernandes van het grootste belang zijn voor de koffiecultuur in Suriname behoeft geen betoog. De planters zullen goed doen niet bij hunne oude bereidingswijze te volharden en op die wijze meer te produceren dan de Scandinavische landen kunnen opnemen.

* *

„De West” van 1 Februari schrijft over de reis van Prof. Stahel naar Trinidad, waar hij op verzoek van het bestuur van het eiland, een onderzoek heeft ingesteld naar de krullouzenziekte in de cacao. Het blad geeft een overzicht van de lezing door Prof. Stahel gehouden voor de Agricultural Society aldaar en van een onderhoud met den Professor over diens indrukken van Trinidad. Onze ruimte laat niet toe deze hier mede te deelen. Den lezer, die er belang in stelt, verwijzen wij naar de „N. R. Ct.” van 2 Maart, Av.bl. B.

* *

Op nog twee andere nummers van de „N. R. Ct.” moeten wij de aandacht onzer lezers vestigen: op

FAMILIE-PENSION

NASSAUPLEIN 29 - DEN HAAG - TELEF. 13765

Schitterende groote Salons en Slaapkamers met Bad, benevens Eet- en Conversatiezaal, Centrale Verwarming, vaste Waschtafels, koud en warm stroomend water, prima Keuken

het nummer van 27 Februari, Av.bl. A, waarin een artikel van den heer C. K. Kesler over „Britsche activiteit in de West” en op het nummer van 1 Maart, bijblad van het Avondblad, waarin dezelfde schrijver het heeft over „Suriname vóór vijftig jaar”, naar aanleiding van een artikel van Dr. Berg in „De Nieuwe Gids” van September en November 1928 over de brieven van Charlotte Busken Huet, die, met haar broeder Charles, een zevental jaren in Suriname heeft gewoond.

De heer Kesler wijst er op hoe weinig er in de laatste eeuw in de zeden en gewoonten veranderd is in Suriname.

* *

In het „Polytechnisch Weekblad” van 21 Februari een zeer belangwekkend, geïllustreerd artikel van Dr. Ir. J. Ph. Pfeiffer over „de voor Europa van belang zijnde Surinaamsche Houtsoorten.”

Daar het gebruik van tropisch hardhout in Europa voor bouw- en constructie-doeleinden gestadig toeneemt, komt het artikel juist van pas.

* *

In de „Haagsche Courant” van 1 Maart vonden wij een kiek van de aankomst van H. M.'s torpedojager „Kortenaar” voor de reede van Paramaribo en in „de Telegraaf” van 3 Maart een kiek van den wedstrijd van Boschnegers in hunne korjalen, voor de Bauxietonderneming Moengo aan de Cottica-rivier. Wie zulke korjalen in natura wil zien, brenge een bezoek aan het Koloniaal Instituut te Amsterdam, dat 'n paar mooie exemplaren rijk is.

* *

De heer J. F. E. Einaar heeft te Groningen voor de vereeniging „Oost en West” op 28 Februari een lezing met lichtbeelden gehouden over „Suriname, Land en Volk.”

* *

„De Telegraaf” van 26 Febr. schrijft:

De vorige week gaf Lily Green in de Bachzaal te Berlijn een dansavond. Zij danste op muziek van Scarlatti, Paradisi, Schubert, Händel, Debussy e.a. Het beste was zij met haar jongensachtig lichaam in nummers, die zich in het „mannelijke” begaven, zooals in de Harmonions Blacksmith en de Orientale. Bij den Spaanschen dans had men gaarne castagnetten gezien; de waier alleen deed het niet. Ook de Dood en het Meisje van Schubert kon niet zoo goed bevallen. Groot succes oogstte de muziek met pianosoli van Max Nahrath en violsoli van Gräfe Eweler, twee opkomende Berlijnsche talenten.

* *

Op 22 Febr. j.l. is op het Dep. van Buitenlandse Zaken een consulaire verdrag met Uruguay, betreffende Ned.-Indië, Suriname en Curaçao onderteekend.

Curaçao.

St. Eustatius.

Bij den Kolonialen Raad is, naar wij in de *Amigoe* lezen, een verzoekschrift ingekomen van twee St. Eustatians, die zich eerst tot den gouverneur gewend hadden met kritiek op de houding van den waarnemenden gezaghebber na den stormramp van 12 op 13 September l.l., en van den gouverneur bericht ontvangen hadden, dat volgens den gezaghebber diens waarnemer op St. Eustatius niet te kort geschoten was. In dit schrijven wordt opgemerkt, dat sinds er één gezaghebber is voor de drie eilanden, de toestand in elk opzicht met rasse schreden is achteruit gegaan, wat geen wonder is, daar de gezaghebber te St. Martin zetelt, slechts zelden — soms in maanden niet — St. Eustatius bezoekt, en dan zoo kort dat het onmogelijk is om zich van den bestaanden toestand voldoende op de hoogte te stellen.

Het bestaande bestuursstelsel is geheel onvoldoende, vooral voor St. Eustatius. Daarom verzoeken onderteekenaars den K. R. zijn medewerking te willen verlenen dat men weer terugkeere tot het bestuursstelsel van vroeger.

Beide stukken werden door den Raad in handen van de Commissie voor de verzoekschriften gesteld.

Deze kwestie heeft Prof. Knappert aanleiding gegeven tot een ingezonden stuk in de *N. R. Ct.*, dat aldus besluit:

„Dit is inderdaad verbijsterend. Een derde klas-onderwijzer waarnemend gezaghebber en officier van het Openbaar Ministerie voor de drie eilanden — wonend op St. Maarten — soms in lange maanden St. Eustatius niet bezoekend — en dan nog nauwelijks aan wal of al weer aan boord — waarlijk het is geen wonder, dat deze verwaarloosde stiefkinderen van het moederland met rasse schreden achteruit gaan en dat onze goede naam bij onze naburen daarginds hopeloos schade lijdt. De klaagschriften van de heeren Van Putten en Lespier (oude naam op St. Eustatius) zijn commissoriaal gemaakt. Ja, dat zal wel. Doch is er niemand onder onze Kamerleden, die den Minister de vraag wil stellen, of hij maatregelen wil nemen, om aan deze wantoestanden een einde te maken, waaraan onze eilanden ten ondergaan en die eene aanfluiting zijn voor onze vlag, die toch op St. Eustatius, St. Maarten en Saba evenzeer behoort hoog gehouden te worden als op Java of Texel of Curaçao?”

Wij meenen, dat de heer Knappert zich vergist. De gewraakte persoon is niet w. gezaghebber der drie eilanden maar de vervanger op St. Eustatius van den op St. Maarten gevestigden gezaghebber van St. Eustatius, Saba en St. Martin.

Curaçaosche Handel Mij.

Naar wij vernemen, zal op de a.s. buitengewone vergadering een voorstel tot statutenwijziging aan de orde komen in verband met de nieuwe wet op de naamloze vennootschappen. Voorgesteld zal worden het maatschappelijk kapitaal te verhoogen van f 5 tot f 10 miljoen. Het ligt niet in de bedoeling voorloopig tot uitgifte over te gaan.

(*Alg. Handelsblad*).

Koloniale Raad.

In de vacature Beaujon zijn candidaat gesteld de heeren J. M. J. van der Linde Schotborgh en dr. W. P. Maal.

De heeren Mr. G. H. Eskes en R. S. de Lannoy zijn, periodiek aftredend, opnieuw voorgedragen als eerste candidaten.

Beëdiging in de instructie.

Zonder gedachtenwisseling of hoofdelijke stemming is de onlangs door ons aangekondigde wijziging van het Wetboek van Strafvordering, dat de mogelijkheid van beëdiging van getuigen door den rechter-commissaris schept, aangenomen door den Kolonialen Raad.

Scheepvaart.

Vergissen wij ons niet, dan raakt Curaçao met zijn statistieken achterop. In de *Amigoe* van 26 Jan. 1929 vinden wij eerst den staat van in Nov. 1928 ingeklaarde schepen, t.w. 142 zeil- en 407 stoomschepen, metende achtereenvolgens 29.145 en 2.218.885 M3. netto.

Voor Jan.—Nov. zijn deze cijfers 1541, 4172, 250.873 en 21.950.679.

Aruba.

Aan een bericht in de *Amigoe* over de eerste vergadering van den Raad van politie onder den nieuwen gezaghebber Wagemaker ontleenen wij het volgende:

Bij de opening zette de gezaghebber zijn program uiteen, en vroeg voor de uitvoering daarvan de medewerking van het publiek. Hij uitte zijn verlangens om Aruba in velerlei opzicht vooruit te brengen, terwijl hij zeide steeds klaren wijn te zullen schenken. En zoo hij bij vergissing of om een of andere reden aan zijn plicht zou te kort schieten of het volk zou grieven, verzocht hij hem dit mede te deelen, omdat hij, zoover in zijn vermogen is, zijn dwaling kunne herstellen. Ten slotte smeekte hij God's zegen af over zijn bestuur, tot heil en welvaart van Aruba.

De heer Eman beantwoordde deze rede, waarbij hij zeide, dat hij geloofde zich niet te vergissen, wanneer hij den nieuwen gezaghebber de verzekering gaf van de medewerking van het volk.

Aan de orde was de begroting voor 1930. O.a. stelde de gezaghebber voor een som van f 200.000 voor het maken van straten en wegen. Want op Aruba is er geen sprake van wegen en straten onderhouden, omdat deze niet bestaan, maar van wegen maken.

In de vergadering van den Kolonialen Raad van

27 Dec. 1928 is na inlichtingen in besloten zitting van den bestuursgemachtigde toegestaan f 200.000 als eersten termijn voor een nieuwe pier.

Nog lezen wij in de *Amigoe*: „Een zaak van dringende noodzakelijkheid vooral bij het steeds grooter wordend aantal vreemde delingen, is de straatverlichting en de politie. De eerste is volstrekt onvoldoende. Geheele stadsgedeelten verkeerden in volslagen duisternis.

En wat de politie betreft, ofschoon er eenige verbetering is gekomen, is deze toch nog absoluut onvoldoende om de publieke veiligheid te waarborgen en de publieke orde te handhaven. Het haadelijk kwamen er in den laatsten tijd diefstallen voor, terwijl het de politie nog niet is mogel gelukken den dief of de dieven te pakken en een einde te maken aan dezen toestand van onveiligheid”.

St. Kruisbaai.

De K. R. heeft met 7 tegen 3 stemmen verworpen de wenschelijkheidsbegroting voor 1928 een post van f 30.000 voor twee meerboeien in de St. Kruisbaai, aangevraagd in verband met de bestemming van deze baai als losplaats voor explosieve stoffen. Een van de bezwaren van den Raad hiertegen was de ligging van die baai aan particulieren grond waardoor het bereiken daarvan wellicht met moeilijkheden zou gepaard gaan. Blijkbaar is de Raad door het gebeuren met de Caracasbaai, waarvoor hij zich nog steeds moet uitspreken, geleerd.

Wonderlijke gedachten over staatsrecht!

De bestuursgemachtigde zei in de raadvergadering van 27 Dec. l.l.:

„Het indienen van een ontwerp-verordening den Kolonialen Raad tot verklaring van de wenschelijkheid van de Curaçaosche begroting, reeds bij de Wet definitief was vastgesteld, te hoogen, heeft reeds vroeger plaats gehad, o.a. in 1920 en in 1921. Deze zoogenaamde wenschelijkheidsbegrotingen worden niet door den Staten-Generaal in Nederland behandeld, doch diem enkel en alleen om de goedkeuring van den landgrootingswetgever in Curaçao te bekomen van verschillende intusschen urgent gebleken werkdie niet op de begroting voorkomen.”

Geen der raadsleden heeft dat tegengesproken.

Errata.

In het Februari-nummer van *Neptunus*, gaan van de Vereeniging van Nederlandsche zagvoerders en Stuurlieden ter Koopvaardij, men in een redactioneel artikeltje over de scheepvaartwet te Curaçao lezen, dat aldaar een commissie is benoemd ter voorbereiding van zoodanige wetgeving, van welke commissie secretaris is: „Mr. Ellis, landsadvocaat”.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Aruba in 1851.

„Men verwacht dat Aruba eerlang, in het kl de vertooning van Teneriffe zal opleveren, want nu het wantrouwen in de nopal-cultuur onder ingezetenen is overwonnen, legt een ieder zich op de verbouwing er van toe en het eiland is uitmuntend voor geschikt.”

De *Nederlander* 29 Maart 1851, ontleend aan *N. R. Ct.*

Uit den Verren Vreemde.

Afghanistan.

I.

De gezanten der vreemde mogendheden hebben in de laatste dagen van Februari besloten Kabool te verlaten. De aldaar ingetreden toestand maakte officieele behandeling van zaken ondoenlijk, hoewel geen direct gevaar aanwezig werd geacht voor aanranding van de buitenlandsche posten moest de kans hierop toch niet als uitgesloten worden beschouwd, hetgeen dan tot ernstige conflicten zou kunnen leiden.

Waar de verwarring zoodanig is, dat de in Kabool geaccrediteerden er geen weg meer in weten te vinden, kan men niet verwachten dat wij een goed overzichtelijke uiteenzetting zullen samen te stellen, uit hetgeen de dagbladen ter algemeene kennis hebben gebracht, en dat nog meer verward is dan de werkelijkheid, aangezien de berichten, geenszins door onpartijdigen afgezonden herhaaldelijk tegen elkander ingaan, maar wij willen onze krachten toch beproeven aan het eenigzamen begrijpelijk maken van hetgeen daar in Afghanistan tan dooreen woelt.

Twee hoofdfiguren moeten dan dadelijk als zoodanig aangewezen worden.

Aman Oellah, de vorst, die zich tien jaren geleden, bij 't — onder verdachte omstandigheden overlijden van zijn vader, op den troon bracht, terwijl hij zijn broeder Inajat, die de aangewezen opvolger was, liet opsluiten. Aman Oellah heeft Afghanistan willen moderniseeren, naar Westerschen

's-Gravenhaagsche Pension-Maatschappij te 's-Gravenhage
 SOPHIALAAN 2 (Kantoor)
 ZEESTRAAT 67 PALEISSTRAAT 1
 Gemeubileerde Appartementen op de mooiste standen van
 Den Haag gelegen. Stroomend warm en koud water

456

Model. Hij heeft dit vooral met grooten spoed wil-
 volbrengen, nadat hij, ten vorigen jare, met
 gemalin een reis door Europa gemaakt had.
 ondervond bij dat streven tegenkating van de
 westers, die zich als de bewakers beschouwen
 de hun heilige Mohammedaansche gebruiken,
 de conservatieven onder de hovelingen en van
 verschillende der stammen, waaruit de Afghaan-
 bevolking is samengesteld, en die van het
 uwe niet gediend waren, terwijl zij door belas-
 en en door dienstplicht gevoelig ervoor moes-
 offeren.

Was Aman Oellah er aanvankelijk in geslaagd
 gezag over het geheele land te doen gelden,
 mens zijn Europeesche reis vernam men al dat
 in Afghanistan zich in scherp afkeurenden zin
 mogelieten over de wijze, waarop het vorstenpaar
 en los maakte van de Oostersche gebruiken, en
 de koning en de koningin na hun terugkeer
 in Kaboel volhardden in hun pogingen om niet al-
 regeering, levenswijze in kleeding, enz. in de
 hoofdstad naar Europeesch model door te voeren,
 maar ook het Afghaansche volk in korten termijn
 andere opvattingen en gebruiken te brengen,
 onttrokken zich verschillende stammen aan
 gezag. Er vormde zich een oorlogspartij, voor-
 onder de bergbewoners.

Aman Oellah trok tegen de verzetslieden op.
 Na gevechten met afwisselend verloop, bleef hij
 t nadeel. En nu komt de tweede hoofdfiguur
 tooneele. Onder de leiders van het verzet, had
 Batsja Saquao, een waterdrager, bendevoofd,
 kolonneleider, de aandacht op zich weten te vesti-
 en, door een reeks van successen. Zijn aanhang
 groeide daarbij en daardoor. Hij rukte tegen
 Kaboel op. De daar, ook van andere zijden, samen-
 gestroomde krijgers, lieten zich zijn leiding wel-
 vallen.

Aman Oellah werd zoo in het nauw gebracht,
 dat hij geen kans zag zich te handhaven. Om den
 roon nog voor zijn Huis te redden, deed hij 14
 Januari afstand ten behoeve van den ouderen, in
 zondering gehouden broeder, Inajat Oellah; zelf
 liet hij, met zijn gemalin, Kaboel.

Inajat Oellah liet zich kronen.
 Maar nu Batsja Saquao de grootheid van roem en
 er voelde, kon hij geen weerstand bieden aan de
 verleiding om zich ook tot Emir te laten uitroepen.
 Was een der nieuwigheden geweest van Aman
 Oellah den emir-titel (1925) voor de koningskroon
 te verwisselen. De gewezen waterdrager herstelde
 den ouden titel, en, zich bewust, dat het volk ook
 aan traditionele namen hecht, noemde hij zich
 Habib Oellah, dat is de naam waaronder de vader
 Inajat Oellah en Aman Oellah geregeerd heeft.

Had Aman Oellah, toen zijn positie in Kaboel
 zeker werd, reeds het meerendeel zijner ingrij-
 vende hervormingen herroepen en was Inajat
 Oellah hierin nog verder gegaan, de loop der over-
 nemende verzetspartij was niet meer te stuiten.
 Inajat zag zich, na een koningschap van drie da-
 ren, verplicht de kroon weer af te zetten. Hem
 werd vergund, met zijn gezin, per vliegtuig Kaboel
 te verlaten. Dit bracht hem naar Pesjavar, in
 Britsch-Indië.

Zoo leek het verloop der zaken tot een eenvou-
 ge oplossing te komen. Allen weken immers voor
 een man, die de macht in handen had gekregen.
 Maar weldra zou 't anders worden, geheel anders.
 Aman Oellah zou weer ten tooneele verschijnen.

Zijn er twee hoofdpersonen, er zijn ook twee
 plaatsen te beschouwen als middelpunten, waar-
 heen de gebeurtenissen zich in haar grillige af-
 wisseling groepeeren.

Kaboel, in binnen- en buitenland, als de hoofd-
 stad erkend, centrum van alle regeeringsorganen,
 waar die vreemde mogendheden, welke in Af-
 ghanistan een vertegenwoordiger hebben, een ge-
 meenschappelijk gebouw hebben. Kandahar, waar Aman
 Oellah een nieuwe regeering tracht te vestigen.
 Kaboel ligt niet heel ver van de Britsch-Indische
 grens. De uit de hoofdstad gevluchten, en de, per
 vliegtuig, met toestemming van den overwinnaar,
 overvrijden zijn meerendeels naar Pesjavar in
 Britsch-Indië gegaan. Aanvankelijk gaf de Britsch-
 Indische autoriteit allen groote vrijheid van bewe-
 nen. Velen hebben hiervan gebruik gemaakt om
 te begeven naar Kandahar. Deze plaats ligt
 dat gedeelte van Zuid-Afghanistan, waaruit
 Aman Oellah afkomstig is; daarom heeft hij zich
 daarheen begeven. Toen, zooals wij straks zullen
 vermelden, de gebeurtenissen hem ertoe brachten
 zijn troonsafstand te herroepen, voegden zich de uit
 Kaboel gevluchten of gebannen in grooten ge-
 nige weer bij hem en zoo is Kandahar de hoofdstad
 van Aman Oellah geworden.

Met deze aanduiding van hoofdfiguren en cen-
 trale punten zijn wij al op de gebeurtenissen voor-
 gelopen, immers waren wij niet verder geko-
 men dan het succes dat Batsja Saquao tot heer-
 schap gemaakt had, met een titel van Emir Habil
 Oellah.

Habil Oellah vond zich dadelijk voor velerlei

moeilijkheden gesteld. Tijdens den opmarsch naar
 Kaboel en het verblijf der eerste dagen in de stad
 hadden zijn strijders zich gevoed met wat zij ter
 plaatse vonden, zij hadden zich ook op andere wijze
 vergoeding weten te verschaffen voor hun krijgs-
 mansprestaties. Maar toen zij in en bij Kaboel zelf
 de orde- en rustbewaarders en de beschermers van
 de bevolking moesten worden, bleek de organisa-
 tie van de troepen hierop niet berekend. Wie moest
 voor alles zorgen, maar moest 't vandaan komen,
 wiens taak was 't dit alles te regelen? Bovendien
 bleek maar al te spoedig, dat de krijgsmacht een
 grooten nasleep van medeprofitierenden in de stad
 had gebracht, die nog lastiger te overzien en te
 beheerschen was dan de troep. De Emir gaf een
 bevel uit, waarbij deze nuttelooze monden naar hun
 oerland teruggewezen werden. Maar de uitvoering
 van dit bevel wierp duizend bezwaren op, die zich
 omzetten in verwijten aan het adres van Habib
 Oellah.

(Wordt vervolgd)

Ingezonden.

28 Februari 1929.

Aan de Redactie van het
 „Koloniaal Weekblad”, 's-Gravenhage.

Geachte Redactie,

In mijn voordracht voor de Afd. Den Haag van
 „Oost en West” heb ik door onachtzaamheid een
 fout gemaakt, die ook in 't verslag dier voordracht
 in Uw blad No. 8 van 21 Febr. j.l. is overgegaan;
 die fout zult u mij — hoop ik zeer — wel toe-
 staan even te redresseeren.

Ik noemde Borneo niet-vulkanisch, behalve, dat
 't een vulkaan in 't Noorden had, den Kinibaloe.
 Die groote berg is evenwel geen vulkaan, zoodat
 Borneo inderdaad op dit oogenblik geheel zonder
 vulkanen is. In 't verleden, in den tertiären tijd,
 is op Borneo echter wel vulkanische werkzaamheid
 geweest; men vindt dan ook oudere vulkanische
 gesteenten en -tuffen op verscheidene plaatsen,
 o.a. N. en Z. van Darvelbay, waar thans de eenige
 tabakscultuur op Borneo onder Europeesche lei-
 ding wordt gedreven. Die tabaksondernemingen
 liggen op rivieralluvium, vermoedelijk door de
 groote Sigamarivier daar aangevoerd. Of bij de
 producten, welke de Sigama uit het, althans wat
 den bovenloop betreft, nog vrijwel onbekende bin-
 nenland afvoerde, ook zulke van vulkanischen
 oorsprong zijn, is onzeker; niet-vulkanische zijn
 er zonder twijfel ook bij. Zoolang die Borneo-ta-
 baksgonden nog niet zijn onderzocht, blijft on-
 zeker, of wij hier al dan niet met een hoogwaar-
 dige tabaksstreek te doen hebben, die haar waarde
 nu eens niet aan nabije vulkanische gesteenten
 ontleent. Blijft dus onzeker, of wij hier een uit-
 zondering hebben op den overigens goed opgaan-
 den regel voor tabakscultuur in Ned.-Indië: „geen
 mooie tabak, dan op grond van vulkanische ge-
 steenten afgeleid.”

Onder dankzegging voor de plaatsing van bo-
 venstaande correctie, die uitvloeisel is van een
 wenk van een welwillenden en volkomen deskun-
 digen collega,

Hoogachtend,
 E. C. JUL. MOHR.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

JAARVERGADERING.

Ondanks koude en vele zieken waren er een 50-
 tal personen in de gezellige nieuwe zaal van „La
 Bordelaise” aanwezig. De opening werd gedaan
 door een „His Master Voice” instrument van den
 Heer v. Unen, dat gamelanmuziek liet hooren.

Daarna volgde voorlezing van notulen, jaarver-
 slag en financieel verslag, waarbij de secretaris-
 penningmeester hier en daar een toelichting gaf.
 Een en ander gaf geen aanleiding tot verdere dis-
 cussie.

Aan de beurt was nu de verkiezing van twee be-
 stuursleden, die tot resultaat had, dat met alge-
 meene stemmen gekozen werden de H.H. J. Mooy
 en E. W. v. Toledo.

Nu deed de Secr. eenige mededeelingen omtrent
 de plannen voor 1929, waarbij hij er echter sterk
 den nadruk op legde, dat veel zal afhangen van
 het aantal nieuwe leden, aangezien de financieele
 toestand zeer zwak is.

Na al deze huishoudelijke zaken kreeg met een
 hartelijk welkomstwoord de heer L. D. Petit het
 woord tot het houden van zijn voordracht over
 zijn reis door Indië. Zijn levendige verteltrant, de
 lange reeks schitterende plaatjes, de toepasselijke
 gramophoonnummers, maakten, dat het auditori-
 um van begin tot eind geboeid bleef, ondanks
 het feit, dat de temperatuur teeds daalde.

Aan het slot bracht de heer Baars met enkele
 hartelijke woorden den dank van de vergadering
 over en herinnerde nog eens aan ieders plicht:
 „leden werven.”

De Secretaris,

J. C. BAARS.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

VACANTIEKAARTEN NAAR SURINAME.

De directie van de Kon. Nederl. Stoomboot-
 Maatschappij (West-Indische en Pacific Diensten)
 te Amsterdam, verzoekt ons plaatsing van het na-
 volgende:

Wij deelen U hierdoor mede, dat wij evenals ver-
 leden jaar besloten hebben tot het invoeren van
 vacantiekaarten op onze Suriname-lijn voor het
 zomerseizoen 1929.

Deze vacantiekaarten zullen gelden op de vol-
 gende booten:

Uitreis: ss. „Cottica”, van Amsterdam 28 Juni,
 te Paramaribo 15 Juli; ss. „Commewijne”, van
 Amsterdam 19 Juli, te Paramaribo 5 Augustus;
 ss. „Prins Frederik Hendrik”, van Amsterdam 9
 Augustus, te Paramaribo 26 Augustus.

Thuisreis: ss. „Oranje Nassau”, van Paramaribo
 27 Juli, te Amsterdam 15 Augustus; ss. „Nickerie”,
 van Paramaribo 17 Augustus, te Amsterdam 5 Sep-
 tember; ss. „Cottica”, van Paramaribo 7 Septem-
 ber, te Amsterdam 26 September.

De prijzen der vacantiekaarten zullen bedragen:
 Eerste klasse f 800, tweede klasse f 500, voor heen-
 en terugreis.

VOORDRACHT VAN DEN HEER W. NIESTADT.

In het gebouw Excelsior te 's-Gravenhage trad
 j.l. Zaterdagavond voor de leden der Volksuniver-
 siteit op de heer Willem Niestadt, voordrachts-
 kunstenaar te dier stede. 't Programma, dat een
 bijzonder karakter droeg als zijnde geheel gewijd
 aan Indië, viel blijkbaar in den smaak van het vrij
 talrijk opgekomen publiek, dat met groote aan-
 dacht en belangstelling de voordracht volgde en
 aan 't slot van ieder nummer door luid applaus
 zijn ingenomenheid betuigde.

Waar de heer Niestadt door jarenlang verblijf
 Indië kent en zich in de toestanden daar heeft in-
 geleefd, kon het wel niet anders of het weergeven
 van het bekende verhaal van Saidjah en Adinda
 van Multatuli moest inslaan bij allen en in 't bij-
 zonder bij dat deel van het publiek, dat als hij de
 tropen kent.

Het eerste nummer, Mijn Moederland, van Noto
 Soeroto, in costuum voorgedragen, had door de
 keurige en juiste wijze van zeggen reeds dadelijk
 succes en bij het Sembah van Henri Borel moest
 men als oud-Indischgast wel de sfeer aanvoelen,
 die er, bij een plechtigheid als deze, hing in de
 Regentwoning.

Het succes, dat de kunstenaar had met de
 Waschbaas van Creusesol en Het Geheim van K.
 Wybrands, twee nummers meer naar den humoris-
 tischen kant, was niet minder verdiend dan dat,
 hetwelk met het meer ernstige deel van het pro-
 gramma werd ingeooft.

We meenen te mogen constateeren, dat het aan-
 wezige publiek van de voordracht heeft genoten
 en den heer Niestadt dankbaar zal zijn voor wat
 geboden kon worden als de vrucht van blijkbaar
 ernstig gemaakte studie in declamatiekunst.

Hotel-Restaurant VELSERBEEK
VELSEN, TELEFOON No. 504
 562.
 RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
 Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

STEMMEN: Abonnementen voor 12, 6, 4 en 3 maal per jaar. Uw instrument wordt door ons goed en regelmatig op tijd gestemd.

REPARATIE: Vraagt ons advies, indien Uw instrument niet meer in alle opzichten voldoet. Wij garanderen ons reparatiewerk. Goede materialen, geschoolde vaklui, zorgvuldige behandeling.

VERHUREN: Instrumenten beschikbaar, zowel voor langen als korten tijd.

INRUILEN: Wendt U tot G. & S., wanneer Gij Uw oude piano, vleugel of orgel wilt inruilen tegen een beter. 5705

VERKOOP: Wij hebben natuurlijk dure en goedkope instrumenten voorradig, maar onze prijzen zijn, in verhouding tot kwaliteit, zeer laag gesteld.

Bezichtig onze nieuwe magazijnen aan de Laan van Meerdervoort 100 en laat U verschillende instrumenten voorspelen

GOOSEN & SWAGERMAN
 Laan van Meerdervoort 100—100 a - Tel. 37867
 Boekhorststraat 149 - Tel. 13051

DEN HAAG
PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

C. VERSLUYS Jr.
 BOEKHANDEL OP ELK GEBIED
 KANTOORARTIKELN
 LEESPORTEFEUILLE
 MUZIEKHANDEL
 HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
 INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR
REISLECTUUR
 HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK
 TELEFOON No. 18798

LEIDEN
LEIDSCHER ZUIVELVERKOOP CENTRALE
 L. VAN DAM,
 HAARLEMMEERSTRAAT 490, LEIDEN

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST
 TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD
 zowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER
 VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders
 GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346
 Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Directrice N. E. LANGEREIS
 AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

Van het Informatie-Bureau.
BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:
 Tj. de Jonge, Leraar M. O., Prins Albertlaan 11, Voorburg.
 A. P. Lindeijer, Idem als voren, Thomsonlaan 221, 's-Gravenhage.
 Mr. L. E. Movig, Rechterlijk ambtenaar, Wester Amstel bij Ouderkerk a. d. Amstel.
 A. W. Vonk, Onderwijzer bij het O.L.O., Kapelstraat G 145, Beek bij Breda.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:
 I. van Prooije, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O., Maystraat 139, 's-Gravenhage.
 B. J. F. L. Morren, Commies bij de Bebakening en Kustverlichting, Pretoriaaan 68b, Rotterdam.
 P. C. Topsvoort, Adj.-hoofdcommissaris van Politie, Franklinstraat 139, 's-Gravenhage.
 J. G. A. Nanning, Gedipl. gezaghebber 1e kl. bij het B.B., Ned.-Ind. Escompto Mij., 's-Gravenhage.
 J. Spangenberg, wnd. Hoofdcommissie bij het Dept. van B.B., Adriaan Pauwstraat 9, 's-Gravenhage.
 Mej. C. C. Keyser Wilkens, Onderwijzeres der 3e kl. bij het O.E.L.O., Van Hoornbeekstraat 60, 's-Gravenhage.
 Mej. R. d'Abo, Verpleegster 1e kl. bij het Krankz. wezen, Gr. Hertoginnelaan 105, 's-Gravenhage.
 W. E. C. Veen, Ass.-resident bij het B.B., 3e v. d. Boschstraat 17, 's-Gravenhage.
 G. J. Evers, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O., Riouwstraat 97, 's-Gravenhage.
 B. Vleeschdrager, Hoofdpol. opz. bij de Alg. Politie, Spoorbaanstraat 5, Amsterdam.

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.
Geologen en mijningenieurs.
 Voor den Dienst van den Mijnbouw in Ned.-Indië kunnen worden uitgezonden in tijdelijken dienst voor 5 jaar eenige mijningenieurs en geologen, ten einde te worden werkzaam gesteld als ingenieur 3de klasse of geoloog 3de klasse bij dien dienst.
 Bezoldigingsregeling:
 ingenieur 3de klasse en geoloog 3de klasse: f 400 tot f 775 's maands (eene 1-jaarlijksche en twee 2-jaarlijksche verhoogingen van f 50, eene 2-jaarlijksche en twee 3-jaarlijksche van f 75);
 ingenieur 2de klasse en geoloog 2de klasse: f 625 tot f 925 (eene 2-jaarlijksche en drie 3-jaarlijksche verhoogingen van f 75);
 ingenieur 1ste klasse en geoloog 1ste klasse: f 800 tot f 1100 (vier 3-jaarlijksche verhoogingen van f 75);
 De bevordering tot ingenieur, resp. geoloog 2de kl., geschiedt voorshands onafhankelijk van vacature, bij gebleken geschiktheid, doch niet vóór het tijdstip,

waarop in den rang van ingenieur of geoloog 3de klasse het salaris van f 550 bereikt wordt.
 Aan de uitzending zijn verbonden:
 a. vrije overtocht, ook voor het wettig gezin, in 1ste klasse;
 b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten, bedrage van f 1200, voor gehuwden verhoogd met pct., indien zij zich door hunne echtgenooten doen gezellen op de reis naar de tropen, dan wel zich binnen een jaar door haar doen volgen;
 c. eene voorloopige bezoldiging, ingaande op den dag van inschepping hier te lande en voortdurende tot den dag, waarop in Indië de ambtsbezoldiging ingaat, bedrage van f 250 's maands (deze voorloopige bezoldiging wordt in Indië uitbetaald).
 De bezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aangevaard.
 Zij, die ter beschikking van den Gouv.-Generaal worden gesteld, zijn verplicht om alle gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht, tegemoetkoming in de uitrustingskosten, enz., terug te betalen, indien zij niet binnen hun aangewezen tijd naar Ned.-Indië vertrekken, reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere denen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen jaren na hunne aankomst aldaar worden ontslagen.
 Aan de uitzending gaat een onderzoek vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken naar de technische geschiktheid vooraf.
 Zij, die voor uitzending op den bovengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 15 Maart a.s. bij ongezegeld schrijven wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën (te adresseeren aan de afdeling B, eerste bureau), onder overlegging van:
 a. het ingenieursdiploma (in afschrift);
 b. eene uitvoerige beschrijving van opleiding en levensloop.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 5
Académie Kouse
 ELASTISCH - ZONDER GUM
 Speciaal geschikt voor de Tropen
 Tegen spataderen,
 na beenbreuk, v. fraaien beenvoet
DEN HAAG - TELEFOON 318

Mutatiestaat van 27 Febr. tot 6 Maart

Nieuwe Leden Geïntroduceerd door:
 Mevrouw Bantjes, Nijmegen, Staringstraat 11. f 5..... Dr. J. G. Bantjes te Nijmegen.
 Mejuffrouw C. J. Bakker, Verpleegster, Apeldoorn, 2de Beukenlaan 2. f 5 Eigen aanmelding.
 Mej. H. G. E. Cannel, Den Haag, Jacob Hopstr. 29. f 5 Mevrouw B. de Groot te Den Haag.
 Mej. M. G. Kramers, Apeldoorn, Arn Weg 59. f 5..... Secretaris Afd. Apeldoorn.
 A. J. Gooszen, Amersfoort, St. Anfridusstr. 2. f 5..... Afdelingsbestuur Amersfoort.
 Mevr. E. E. Evenwel, Den Haag, van Aersenstr. 29B. f 5 den heer E. van Thiel.

Nieuwe Begunstigers
 L. W. Smit, Apeldoorn, Marialaan 34 } Eigen aanmelding.
 Mejuffrouw Smits, Apeldoorn, Regentesselaan 20 } Eigen aanmelding.

Contributieverhoging
 Dr. J. D. Biersen de Haan, Aerdenhout, Slingerweg 2, van f 2 op f 5.

Afschrijvingen
 J. R. C. Gonggrijp, Oud Directeur Plantage „Clevia” in Suriname (overleden).
 Dr. H. Braat, Arnhem, Cordesstraat 6 (overleden).

Adresveranderingen
 A. Reijnders, Controleur 2e kl. P.T.T., van: Semarang naar: Breda, Oranjelaan 24. f 5.
 A. C. Overgaauw, Amsterdam, van: 1ste Const. Huygensstr. 37, naar: 1ste Helmersstr. 71huis.
 Prof. Dr. D. C. Hesseling, van: Leiden, Zoeterwoudsche Singel 41, naar: Wassenaar, Koninginneweg 10. f 5.—
 L. van Eykelenburg, Eindhoven, van: Kettingstraat 1, naar: Kleine Berg 24.
 W. J. Cohen Stuart, van: Nice, naar: Den Haag, Stephensonstraat 79 (tijdelijk).
 P. E. van der Kam, Den Haag, van: Boksdoostr. 97, naar: H.T.O., Rijswijksche Weg.
 Prof. Ir. M. H. Caron, Hoogleraar T. H. Delft, Den Haag, van: Thomsonlaan 22, naar: Sportlaan 103.
 C. F. A. Jonkers, Wassenaar, van: Schouwweg 34, naar: Meiboomlaan 1, „Rijksdorp”.

Mevr. de Wed. A. W. F. Nieman-Pino, Den Haag, van „Villa Frisia”, van Stolkweg 13, naar: Frankrijk, slag 347.
 E. F. Jahn, Adj. Accountant 1e kl. b. d. Belastingen van: Scheveningen, Gevers Deynootweg 73, naar: Weltevreden, p. a. Dep. v. Financiën.
 G. A. Menalda, Inspecteur van Financiën, van: Apeldoorn, Burglaan 37, naar: Weltevreden, p. a. Hoofdkantoor van den Dienst der Belastingen.
 H. J. Bussemaker, thans: Burgemeester van Soerabaja, Districten te Telok-Betong.
 J. C. van Dijk, thans: Secretaris der Lampongsche Districten te Telok-Betong.
 J. C. Koster, thans: Kolonel, Chef der Generale Staf te Bandoeng.
 M. A. Los, Controleur B.B., van: Madjene, naar: Meoros (Celebes).
 E. R. O. Steller, Indoloog, van: Katwijk a. Zee, naar: Oegstgeest, Dentzstraat 7. f 5.